

มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

คำสอนชั้นปริญญาตรี

พุทธศักราช ๒๔๘๐-๘๑

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ว่าด้วย

ตัวเงิน ประกันภัย บัญชีเดินสัฟต์

โดย

หลวงธรรมานุวฒิกกร

ลักษณะประกันภัย

หมวด ๑

ข้อความทั่วไป

ความมุ่งหมายแห่งสัญญาประกันภัย :- การทำสัญญาประกันภัย ก็เพื่อที่จะป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ที่อาจบังเกิดขึ้นแก่ชีวิต ทรัพย์สิน และกิจการงานต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยวิธีลดทอนความเสียหายไปตกอยู่กับผู้อื่น ซึ่งยินยอมและเต็มใจที่จะเป็นผู้แบกความเสียหายนั้น โดยมีผลตอบแทนแลกเปลี่ยนเป็นเงินทอง ส่วนการประกันชีวิตนั้น ถ้าบุคคลที่เขาประกันชีวิตตายลงภายในกำหนดอายุของสัญญา ก็ยอมจะไต่เงินทองมาเป็นค่าชดเชยเหลือบุตรภรรยาของผู้ตาย หรือไต่เงินมาเพื่อชำระหนี้สินให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย ถ้าแต่ผู้เอาประกันชีวิตมิตายลง ก็จะได้รับเงินที่ตนตั้งเป็นเบี้ยประกันภัยคืนจากผู้รับประกันภัยเมื่อครบกำหนดสัญญา เพราะฉะนั้นสัญญาประกันชีวิต นอกจากเพื่อป้องกันภัยอันตรายซึ่งอาจบังเกิดขึ้นแก่ชีวิตของผู้เอาประกันภัยแล้ว ยังมตลักษณะเป็นวิธีสะสมเงินทองไว้หนึ่งด้วย

สำหรับผู้รับประกันภัยซึ่งเป็นฝ่ายที่แบกความเสียหายนั้น โดยเหตุที่ไต่รับเบี้ยประกันภัย (Premium) เป็นเครื่องตอบแทน และโดย

เหตุที่ภัยที่อาจจะเกิดขึ้นย่อมไม่ใช่เป็นของแน่นอนเสมอไป เพราะ
 ฉะนั้นถ้าได้คำนวณยอดได้ผลเสียในกรณี โดยรอบขอบแล้ว ก็อาจมีทาง
 นำมาซึ่งผลกำไรได้เหมือนกัน โดยเหตุนี้การประกันภัยจึงเป็นกิจการ
 ที่กระทำกันแพร่หลายทั่วไปทุกประเทศ

ประเภทต่าง ๆ ของสัญญาประกันภัย:— สัญญาประกัน
 ภัยมักจัดแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ตามประเภท คือ

- (๑) ประกันวินาศภัย (Insurance against loss)
- (๒) ประกันชีวิต (Insurance on life)
- (๓) ประกันภัยทะเล (Maritime insurance)

สำหรับประกันภัยทะเลนั้น ตามกฎหมายประเทศต่าง ๆ มัก
 มีบทบังคับเป็นพิเศษต่างหากจากประกันภัยอย่างอื่น และตามประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเรา มาตรา ๘๖๘ ก็บัญญัติว่า “อัน
 สัญญาประกันภัยทะเล ท่านให้บังคับตาม บทบัญญัติแห่ง
 กฎหมายทะเล” เพราะฉะนั้นในชั้นนี้จะได้กล่าวแต่เฉพาะที่เกี่ยวกับ
 ประกันชีวิตและประกันวินาศภัยเป็นส่วนใหญ่

สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาทดแทนความเสียหาย:—

สัญญาประกันวินาศภัยนั้น มักกล่าวกันว่า เป็นสัญญาทดแทนความ
 เสียหาย (Contract of indemnity) ส่วนสัญญาประกันชีวิตเป็น
 สัญญาประกันภัยชนิดที่ไม่ทดแทนความเสียหาย (Non indemnity
 insurance) จึงมักถือกันว่า มิใช่สัญญาประกันภัยอันแท้จริง

๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

ทจวเป็นสัญญาทดแทนความเสียหายนพหมายความจำ เมฆม
 ภัยเกิดขึ้น ผู้เอาประกันภัยเสียหายไปเท่าใด ผู้รับประกันภัยก็จะไร้ค่า
 สินไหมทดแทนให้ตามจำนวนที่เกิดการเสียหายนั้น เนื่องจากวินาศภัย
 ที่เอาประกันไว้นั้น เช่นสมมติว่า ชาวเจ้าเข้าบ้านไปประกันไฟใจเป็น
 จำนวน ๓๐๐๐ บาท ถ้าไฟไหม้บ้านชาวเจ้าเสียหายเพียง ๓๐๐ บาท
 จำนวนเงินที่ชาวเจ้าจะเรียกร้องเอาจากผู้รับประกันภัย ได้ก็เพียง ๓๐๐
 บาทเท่านั้น ถ้าแต่ชาวเจ้ามได้เสียหายเลย ก็เรียกร้องเอาจาก
 ผู้รับประกันภัยไม่ได้เลย ดังนั้นเป็นต้น

การที่มีเหตุทจว สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาทดแทนความเสียหาย
 นน เนื่องจากเหตุทจว ถ้าไม่ชดชงคชงน กตจจคย ถ้าจะ
 ยอมให้ผู้เอาประกันภัยมีทางได้กำไรจากการประกันภัยแล้ว ก็จะเป็น
 ช่องทางให้เกิดการทุจริตหรือ ประมาท เงินเลข เพื่อให้เกิด ภัย ชน แก
 ทรพยทได้เอาประกันไว้นั้น

วิเคราะห์ศัพท์ :- มาตรา ๘๖๓ ให้อวิเคราะห์ศัพท์ของสัญญา
 ประกันภัยไว้ดังนี้ “อันว่าสัญญาประกันภัยนั้นคือ สัญญาซึ่ง
 บุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงิน
 จำนวนหนึ่งให้ ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่าง
 อื่นในอนาคตตั้งได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนั้นบุคคลอีก
 คนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่าเบี้ยประกันภัย”

โดยเหตุนี้ คำว่า “สัญญาประกันภัย” ในมาตรา ๘๖๓ นี้
 ย่อมกินความถึงสัญญาประกันวินาศภัย และกินความถึงสัญญาประกัน

ชีวิตด้วย เพราะฉะนั้นเพื่อให้เห็นความแตกต่างในลักษณะแห่งสัญญา
 ประกันภัยทั้ง ๒ ชนิดนี้ ข้อความในมาตรา ๘๖๑ จึงควรอ่านทำความเข้าใจ
 เข้าใจในทำนองนี้คือ “อันสัญญาประกันภัยนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคล
 คนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น (คือ
 ในเรื่องประกันวินาศภัย) หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในเหตุอย่างอื่นใน
 อนาคต ดังระบุไว้ในสัญญา (คือในเรื่องประกันชีวิต) แต่ใน
 การที่บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย” ทั้ง
 นี้เพื่อแสดงให้เห็นว่า สัญญาประกันวินาศภัยเป็นสัญญาทดแทนความ
 เสียหาย ผู้รับประกันภัยจึงตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณี
 วินาศภัยหากมีขึ้น ส่วนสัญญาประกันชีวิตมิใช่สัญญาทดแทนความ
 เสียหาย การจ่ายเงินตามสัญญาประกันชีวิตจึงมิได้เรียกว่าค่าสินไหม
 ทดแทน แต่หากเป็นเงินจำนวนหนึ่งอันพึงใช้ให้ ในเหตุอย่างอื่นใน
 อนาคต เช่นเมื่อผู้เอาประกันชีวิตตายลง หรือเมื่อผู้เอาประกันชีวิตมี
 อายุครบ ๖๐ ปี หรือเมื่อผู้เอาประกันภัยของประสพอุบัติเหตุเป็นต้น
 มาตรา ๘๖๒ ซึ่งเป็นบทวิเคราะห์ศัพท์ของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยว
 ข้องในสัญญาประกันภัยบัญญัติว่า “ตามข้อความในลักษณะนี้
 คำว่า “ผู้รับประกันภัย” ท่านหมายความว่า
 คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะใช้สินไหมทดแทน หรือใช้เงิน
 จำนวนหนึ่งให้
 คำว่า “ผู้เอาประกันภัย” ท่านหมายความว่า
 คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย

คำว่า “ผู้รับประกันภัย” ท่านหมายความว่า บุคคล
ผู้จะพึงได้รับค่าสินไหมทดแทน หรือรับจำนวนเงินใช้ให้
อนึ่ง ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยนั้น จะ
เป็นบุคคลคนหนึ่งคนเดียวก็ได้

ตามธรรมดาในเรื่องประกันวินาศภัย ผู้เอาประกันภัยกับผู้
รับประกันภัยยอมเป็นบุคคลคนเดียวกัน แต่ในสัญญาประกันชีวิต ผู้
เอาประกันชีวิตอาจทำสัญญาเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นก็ได้เช่น บิดาทำ
สัญญาประกันชีวิตตนเอง ให้บุตรเป็นผู้รับประกันภัยเป็นต้น.

ความแตกต่างระหว่างสัญญาประกันภัยกับการพนัน
และขั้นต่อ:— เหตุที่คงพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างสัญญา
ประกันภัยกับการพนันแต่ละชั้นคือ ก็เพราะการพนันแต่ละชั้นต่อกัน ตาม
มาตรา ๘๕๓ วรรคแรก ท่านบัญญัติว่า หากก่อให้เกิดหนี้ไม่ และตั้ง
ได้ให้กันไปในการพนันหรือชั้นต่อก็จะทวงคืนไม่ได้ เพราะเหตุห้าม
หนอย่างหนึ่งอย่างใดมิได้ ส่วนสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาตามกฎหมาย
รับรอง เพราะฉะนั้นความแตกต่างระหว่างสัญญาประกันภัยกับการ
พนันแต่ละชั้นต่อจึงเป็นข้อเท็จจริงของพิจารณา เพื่อที่จะได้ทราบ
ว่าข้อตกลงของสัญญาตามกฎหมายจะบังคับให้หรือไม่เพียงไร.

สัญญาประกันภัยนั้น แม้ว่าจะอาศัยการเสี่ยงภัยเป็นลักษณะ
สำคัญของสัญญา เช่นเดียวกับการพนันชั้นต่อ ซึ่งอาศัยการเสี่ยง
โชคเป็นข้อสำคัญก็ แต่สัญญาประกันภัยแตกต่างกับการพนันชั้นต่อ

กฎหมายลักษณะประกันภัย

ในข้อที่ว่า ในสัญญาประกันภัยนั้น ผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญา โดยหวังจะประกันภัยของตนของเสียอยู่แล้ว ส่วนในเรื่องการพินินชนคือ ภัยหรือโรคที่จะต้องเสียเกิดขึ้นเนื่องจากเข้าทำสัญญากันอย่างเดียวกันนั้น กล่าวคือ ตามใดทำสัญญากัน ภัยหรือโรคที่จะเสียนั้นก็จะไม่เกิดขึ้นเลย เช่นข้าพเจ้าจะส่งข้าวสารไปต่างประเทศ ข้าพเจ้าย่อมต้องเสียภัยใน การที่ข้าวสารอาจเกิดคูนหรือเสียหายขึ้นในระหว่างทางอยู่แล้ว หากบริษัทตกลงจะใช้ค่าเงินใหม่ทดแทนให้แก่ข้าพเจ้าเมื่อมีการเสียหายเกิดขึ้น และข้าพเจ้าก็ตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัท เช่นนี้ ย่อมเป็นสัญญาประกันภัย แต่การที่ข้าพเจ้ากับท่านมีความเห็นไม่ตรงกันว่ามาแข่งตัวไหนจะชนะ ข้าพเจ้าจึงตกลงกับท่านว่า ถ้ามาฆาของชนะข้าพเจ้าจะจ่ายเงินให้ ๕๐ บาท หากไม่ชนะท่านจะต้องจ่ายเงินให้ข้าพเจ้า ๕ บาท เช่นนี้ ถ้าข้าพเจ้าไม่ตกลงกับท่าน ข้าพเจ้าก็ไม่มียกจะของเสีย ข้อตกลงระหว่างท่านกับข้าพเจ้าจึงเป็นกรพินินหาใช้สัญญาประกันภัยไม่.

กล่าวอีกนัยหนึ่ง สำหรับสัญญาประกันภัยนั้น ผู้เอาประกันภัยต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้ (Insurable interest) ส่วนในเรื่องการพินินหรือชนคือนั้น สัญญาไม่มีส่วนได้เสียในเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น เว้นแต่ที่ได้ตกลงกันไว้ตามสัญญา.

หมวด ๒

ส่วนได้เสีย

การทำสัญญาประกันภัยหรือประกันชีวิตนั้นใคร ๆ ก็เข้าทำ
ได้ ถ้าหากตนเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินหรือในสวัสดิภาพของเขาประกัน
นั้น กล่าวโดยนัยหนึ่ง บุคคลใดมีส่วนได้เสียตามกฎหมายรับรอง ในอันที่
จะรักษาให้คงสภาพไว้ซึ่งทรัพย์สินดังใด หรือมีส่วนได้เสียในการทรง
ชีพของบุคคลใด บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะเอาประกันทรัพย์สินดังนั้น
หรือชีวิตนั้นได้

มาตรา ๘๖๓ บัญญัติว่า “อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้า
ผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยในวันนั้นไซ้
ท่านว่าข้อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด ”

ส่วนได้เสียคืออะไร :- อย่างไรเรียกว่าส่วนได้เสียนั้น

ประมวลแพ่งมีข้อความเพราะเหตุพิศพาใจ แต่มิได้อธิบายคำว่า “ส่วนได้
เสีย” ในสัญญาประกันภัยไว้ว่าเป็น “สิทธิในทรัพย์สิน หรือ
สิทธิซึ่งเนื่องมาแต่สัญญาอันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เขาประกันไว้ ซึ่งสิทธิ
นั้นอาจสูญไป เมื่อมีเหตุการณ์อันไม่แน่นอนเกิดขึ้นยังผลให้เป็นพิ
กระทบกระเทือนในการที่ผู้เอาประกันภัยจะครอบครอง หรือใช้ประโยชน์
จากทรัพย์สินนั้น” เพราะฉะนั้นถ้าเป็นแต่เพียงความมุ่งหวังที่จะได้เป็น
เจ้าของทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ว่าความมุ่งหวังนั้นจะใกล้ คือบ
ผลสำเร็จสักเพียงใด ก็หาเรียกว่าเป็นส่วนได้เสียตามความหมายใน

กฎหมายลักษณะประกันภัย

๘๕๓
 ทนไม่ เช่นสมมติว่า ก. เป็นคนมั่งมี และเป็นเจ้าของบ้านหลังหนึ่ง
 ก. มอบทรัพย์สินเพียงคือ ข. ก. อายุ ๘๐ ปี และเป็นคนวิกลจริตไม่สามารถ
 จะทำพินัยกรรมยกบ้าน หลังนั้น ให้แก่ผู้ใด เช่นยอมเป็นทาสเห็นได้จ
 ทำอย่างไรได้ ข. ก็จะได้เป็นเจ้าของบ้านหลังนั้น แต่อย่างไรก็ตาม
 กฎหมายยังหาถือกันว่า ข. มีส่วนได้เสียในบ้านหลังนั้นไม่.

หอดอตแบดกเบอรัน (Lord Blackburn) ผู้พิพากษา
 อังกฤษได้กล่าวไว้ว่า "ที่จะรู้ว่าคุณสมบัติใดมีส่วนได้เสียในเหตุการณ์
 อันใดหรือไม่นั้น พงพิจารณาตงนคือ ถ้าเหตุการณ์อันใดประกันภัยไว้
 นนเกิดขึ้น ผู้เอาประกันภัยก็จะได้รับประโยชน์ ถ้าเหตุการณ์น
 ไม่เกิดขึ้นผู้เอาประกันภัยก็จะได้รับความสะดวกเสียหาย" เหตุการณ์ในที่ น
 เช่นประกันภัยว่า เรือดำใต้อันหนึ่งจะมาถึง โดยสวัสดิภาพ เพราะฉะนั้น
 ถ้าเรือมาถึงผู้เอาประกันภัยก็จะได้รับประโยชน์ ถ้าเรือล่มเสียกลาง
 ทางมาไม่ถึง ผู้เอาประกันภัยก็ได้รับความสะดวกเสียหาย ตงนเป็นต้น

นอกจากนั้นผู้กล่าวไว้ว่า บุคคลใดซึ่ง โดยผลแห่งสัญญาจะต้อง
 รับผิดชอบเงินเมื่อมีการเสียหายเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินอันใด ย่อมมีส่วน
 ได้เสียในทรัพย์สินนั้น

ส่วนได้เสียในสัญญาประกันวินาศภัย:— คือไปนั้นเป็น
 ตัวอย่างที่ศาลเมื่องต่างประเทศถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญา ประ
 ก็นวนาศภัย คือ "เจ้าของทรัพย์สิน" "ผู้เช่า" "ผู้ยืม" "ผู้
 ขนส่ง" "ผู้รับจำนำ" "ผู้รับประกันภัย" ฯลฯ

ตามธรรมเนียมเมื่อบริษัท เกิดขึ้นว่า คู่สัญญาบางส่วนได้ เสียหรือ
 ไม่ ค้ำค้ำคักความไป ในทางพ่วงบางส่วนได้ เสีย หนึ่งเพราะเมื่อ
 ผู้รับประกันภัยได้ รับเบี้ยประกันภัยไปแล้ว ข้อที่จะอ้างว่าผู้เอาประกัน
 ภัยไม่มีส่วนได้ เสียมักเป็นเรื่องคดีกันในทางเทคนิค ซึ่งว่ากันตาม
 รูปเรื่องระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยแล้ว ข้อคดีกัน
 เช่นหากควรชำระไม่ แต่ในขณะเดียวกัน ค้ำคักของวงอยู่เหมือน
 กันว่า การค้ำคักความนั้นจะคงอยู่ภายในขอบเขตที่จำกัด จะค้ำคักความ
 โดยอาศัยข้อเท็จจริงซึ่งไม่ปรากฏในคดีไม่ได้ และจะค้ำคักความให้เป็น
 การขยายกฎหมายจนเกินสมควรไปก็หาได้ไม่ มีฉนวนบุคคลก็จะแอบ
 อ้างทำสัญญาประกันภัยขึ้นเป็นเครื่องบังหน้าการพ่นน

ส่วนได้เสียในสัญญาประกันชีวิต:— ในสัญญาประกัน

ชีวิตนั้น การมีส่วนได้ เสีย ในชีวิตที่เอาประกัน ตามธรรมเนียม
 หมายความว่ามีส่วนได้ เสียที่เป็นเงินเป็นทอง (pecuniary interest)
 แต่ในบางกรณี ส่วนได้ เสียอื่นเป็นเหตุส่วนตัว (personal interest)
 ก็เป็นกรเพียงพอ.

ส่วนได้ เสียเป็นเงินทอง

ที่ควร ว่าคุณบุคคลมีส่วนได้ เสียเป็นเงินทอง ในชีวิต ของผู้อื่น หรือ
 ไม่นั้น มีหลักอยู่ว่า ถ้าการตายของคุณบุคคลใด จะทำให้เราต้องเสีย
 ภัยในการเลี้ยงชีพยต้นหรือเกิดความวิบัติตามกฎหมายอันไร เรา

กฎหมายลักษณะประกันภัย

ยอมมิตัวตนไต่เสี้ยในชั่วชีวิตของบุคคลผู้หนึ่ง บุคคลต่อไปในศาลเมืองต่าง
ประเทศคือว่าเป็นผู้มิตัวตนไต่เสี้ย คือ

เจ้าหน :- เจ้าหนยอมมิตัวตนไต่เสี้ยในชั่วชีวิตของลูกหน และ
ของญาติประกัน ส่วนไต่เสี้ยในทนมจากคเพียงเท่าจำนวนหนที่จะต้อง
ชำระในเวตาทำสัญญาประกันชีวิต

หน ที่จะต้องชำระในทนมจากคจะเป็นหน ทกฎหมาย รับบังคับให้
เพราะฉะนั้นถ้าเป็นทนมที่เกิดจากการพนัน ก็หาพอที่จะให้เจ้าหน ม
ส่วนไต่เสี้ยในชั่วชีวิตของลูกหนไม่ ค่าของกฤษฎคดีนี้ในคดีเรื่องหนึ่งว่า
ผู้ทรงตัวสัญญาใช้เงิน ห้ามส่วนไต่เสี้ยในชั่วชีวิตของผู้ออกตัวไม่ ถ้า
ปรากฏว่าตัวสัญญาใช้เงินนั้นได้ออกให้เนื่องจากการพนัน แต่ตัว
สัญญาใช้เงินที่ออกให้ สำหรับหนนั้นที่เกศชน ในระหว่างที่ผู้ออกตัวเป็น
ผู้เยาว์นั้น ถือว่าผู้รับเงินมิตัวตนไต่เสี้ยในชั่วชีวิตของผู้ออกตัว

ถึงแม้ว่า ลูกหน จะ ได้ชำระหน ให้ภายหลังถึง ท ได้ทำ สัญญา
ประกันชีวิตตนแถวกค สัญญาประกันชีวิต ลูกหน กยง ใช้บังคับได้
(ดูหน้า ค่อไป) แต่ในอเมริกาถือกันว่า ในกรณีทลูกหนประกัน
กนชั่วชีวิตตนเอง โดยรวมชื่อเจ้าหน ให้ เป็นผู้รับประโยชน์ ถ้าลูกหนไต่
ชำระหนต้นนแถว เจ้าหนก็ไม่มิตัวตนไต่เสี้ยออกต่อไป สัญญาประกัน
ชีวิตยอมกลายเป็นเพื่อประโยชน์ของลูกหนเอง

ถึงแม้ ว่าเจ้าหนจะมีหลักประกัน อย่างอน จนคม กับ จำนวนหน
อยู่แถวกค ดูเหมือนอนถอกกันว่า เจ้าหนนยงคงมิตัวตนไต่เสี้ยในชั่ว
ชีวิตของลูกหนอยู่

ลูกหนี้ร่วม :- ลูกหนี้รวมคนหนึ่งยอม มี ส่วนได้ เสีย ใน ชีวิต
ของลูกหนี้รวมคนอื่น.

ผู้ค้ำประกัน :- ผู้ค้ำประกัน มี ส่วนได้ เสีย ใน ชีวิต ของ ผู้ค้ำ
ประกันร่วมกัน แต่มี ส่วนได้ เสีย ใน ชีวิต ของ ลูกหนี้.

ผู้จัดการละคร :- ผู้จัดการ ละคร มี ส่วนได้ เสีย ใน ชีวิต ตัว
ละคร ที่ ผู้จัดการ จ้าง มา.

ลูกจ้าง :- สัญญาจ้างซึ่งกำหนดเงินเดือนกันเป็นเวลาหลาย ๆ
ปี ย่อมทำให้ลูกจ้างมีส่วนได้ เสีย ใน ชีวิต ของ นายจ้าง ในระหว่าง
ที่ยังไม่พ้นกำหนดสัญญาจ้าง.

อทานกรณี.

ก. ทำสัญญาจ้าง ข. เป็นคนรับใช้กำหนด ๗ ปี ค่าจ้างปีละ
๖๐๐ ปอนด์ ข. จึงทำสัญญาประกันชีวิต ก. ไว้ต่อบริษัทเป็นเวลา ๗ ปี
เป็นเงิน ๖๐๐๐ ปอนด์

ค่าตัดคิดสัญญา ข. มีส่วนได้เสียใน ชีวิต ของ ก. เพียง ๔๒๐๐ ปอนด์
คือเท่าจำนวนค่าจ้างสำหรับ ๗ ปีเท่านั้น

นายจ้างซึ่งต้องรับผิดชอบในความปลอดภัยของพนักงาน ย่อมมีส่วน
ได้เสียในความปลอดภัยของพนักงานนั้น อนึ่งนายจ้างที่มอบเขาของม
ราคาไว้ในความซื่อสัตย์ของเสมียนหรือพนักงาน อาจเอาประกันภัย
เขาของนั้นเพื่อการคุ้มครองหาย โดยการทุจริตของเสมียนหรือพนักงานนั้น

ตามตกลงข้างตน ถึงหกทศจะพิจารณาว่าบุคคลมีตัวตนได้เสีย
 เป็นเงินทองในvidaของผู้ หนึ่งหรือไม่นั้น ควรตั้งเถิดว่า ถ้าการตายของ
 บุคคลใด เพียงแต่ทำให้เราคาดหมายล่วงหน้าว่าจะเกิดความรำลึกชอบ
 ในทางศีลธรรมที่จะต้องจ่ายเงินจำนวนใดจำนวนหนึ่ง หรือเพียงแต่ทำให้
 คาดหมายล่วงหน้าว่าเราจะเสียประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งเรา
 ไม่มีสิทธิตามกฎหมายจะเรียกร้องเอาประโยชน์นั้นได้ เพียงเท่านั้น
 กฎหมายหาถือว่าเรามีตัวตนได้เสียในvidaของบุคคลนั้นไม่ เช่นการทรมาน
 มหันตตามศีลธรรมที่จะต้องใช้คาปลงศัพมารดาเสีย ยังหาพอที่จะถือ
 ว่ามีตัวตนได้เสียในvidaของมารดาเสียไม่ ในคดีเรื่องหนึ่ง ก. เป็น
 ผู้จัดการธนาคารแห่งหนึ่ง ก. ทดรองเงินให้แก่ ข. ซึ่งเป็นคนใช้ไป ๕๐๐๐
 ปอนด์ ก. สัญญาว่า ในระหว่างที่ ก. มชวดอยู่ ก. จะไม่เรียกร้อง
 เขาเงินจำนวนนี้ ข. จึงไปทำสัญญาประกันชีวิต ก. ไว้ ศาลอังกฤษ
 ตัดสินว่า แม้จะมีสัญญาของ ก. เช่นวานักด ก็ยังเรียกไม่ได้ว่า ข. มี
 ส่วนได้เสียในvidaของ ก.

ส่วนได้เสียอันเป็นเหตุส่วนตัว

ส่วนได้เสียในvidaของตนเอง :- บุคคลทั้งที่ตายยอมมีส่วน
 ได้เสียในvidaของตนเอง เพราะฉะนพการที่มมีส่วนได้เสียอันเป็นเหตุส่วน
 ตัวเช่นนั้น บุคคลจะไปทำสัญญาประกันชีวิตตนเองไว้เป็นจำนวนเงินมาก
 น้อยเท่าไรก็ยอมทำได้ อนึ่ง ในการประกันชีวิตตนเองเพื่อประโยชน์
 ของตนเองนั้น บุคคลจะเขาทำสัญญากับบริษัทเดียวหรือหลายบริษัทก็ได้

ถ้าได้ประกันชีวิตตนเองไว้กับหลายบริษัท กรมธรรม์ที่จะเรียกเงิน
 ประกันชีวิตได้จากทุก ๆ บริษัท อีกประการหนึ่งในการทำสัญญาประกัน
 ผู้เอาประกันชีวิตมีความประสงค์ จะ โอนประ โยชน์แห่งสัญญาให้แก่ผู้อื่น
 ในภายหลัง ก็ยอมทำได้เหมือนกัน แต่ถ้าสัญญาประกันชีวิตนั้น แต่
 เริ่มแรก ได้ทำขึ้นไว้เพื่อประโยชน์ของผู้เอาประกันชีวิตเอง แต่หาก
 ทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นซึ่งไม่มิต้องได้เสียตามกฎหมาย หรืออีก
 นัยหนึ่ง การทำสัญญานั้นเป็นแต่เพียง ให้ได้ชื่อเอาประกันชีวิตตนเอง
 แต่ความจริงสัญญาได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์บุคคลอื่น ซึ่งเป็นผู้ส่งเบี้ย
 ประกันภัย และซึ่งเป็นผู้ที่จะรับ โอนประโยชน์แห่งสัญญาในภายหลัง
 เช่นนี้ กฎหมายย่อมจะไม่บังคับให้ เพราะถ้าบังคับให้ก็เท่ากับยอม
 ให้บุคคลประกันชีวิตของผู้อื่นได้ โดยตนไม่มิต้องได้เสียในชวตพินตาม
 กฎหมาย

ขทายกรณี

(๓) ก. เป็นคนยากจนอายุ ๗๗ ปี ก. ทำสัญญาประกันชีวิต
 ตนเองไว้กับบริษัท ในการทำสัญญาปรากฏว่า ข. ซึ่งเป็นบุตรของ ก.
 เป็นผู้จัดการ ส่งแบบพิมพ์ คอบค้ำตามต่าง ๆ ไปยังบริษัทแทน ก. และ
 เป็นผู้ส่งเบี้ยประกันภัยแทน ก. ด้วย เมื่อทำสัญญาประกันชีวิตแล้ว
 ก. ทำพินัยกรรมยกกรรมกรรมประกันชีวิตให้แก่ ข. ต่อมาอีก ๓ เดือน
 ก. กับ ข. จมมาตายด้วยกัน ผู้จัดการทรัพย์สินมรดกของ ข. นำคดี
 ขนฟ้องเรียกเงิน ตาม กรรมกรรมประกันชีวิตนั้น

ศาลอังกฤษตัดสินว่า พ็องไมเชิน เพราะสัญญาประกันชีวิต
รายนี้ได้ทำขึ้น เพื่อประโยชน์แก่บุตรซึ่ง ในกรณีนี้ไม่มีส่วนได้เสีย ในชีวิต
ของบิดา

(๒) ช. เป็นหญิงกำพร้า อาศัยอยู่ในบ้าน จ. โจทก์ ช. มี
อายุ ๒๑ ปี มีรายได้ปีละ ๒๐ ปอนด์ จ. ได้ไปยังบริษัทรับประกันชีวิต
และแจ้งว่า ช. ต้องการประกันชีวิตของตนเองเป็นเวลา ๒ ปี จ. เป็น
ผู้จัดการทำสัญญาประกันชีวิตให้เป็นเงิน ๑๖๐๐๐ ปอนด์ โดยตั้งเบี้ย
ประกันภัยปีละ ๒๐๐ ปอนด์ จ. เป็นผู้ชำระเบี้ยประกันภัยตนเอง ต่อมา
ไม่กี่สัปดาห์ ช. ตาย ก่อนตาย ช. ได้ทำพินัยกรรมยกกรรมกรรม
ประกันชีวิตให้แก่ จ. จ. จึงเป็น โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามกรรมกรรม
ประกันชีวิตนั้น

ศาลอังกฤษตัดสินว่า สัญญาประกันชีวิตนั้น ได้ทำขึ้นเพื่อ
ประโยชน์ของ จ. เอง ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของ ช. เมื่อ จ. ไม่มี
ส่วนได้เสียในชีวิตของ ช. ก็ฟ้องไมเชิน

ตามที่กล่าวมาข้างบนนี้ ต้องระอ้งอย่าให้เข้าใจเลยไปจนถึงว่า
ผู้เอาประกันชีวิตตนเองจะระบุชื่อคนอื่นให้เป็นผู้รับประโยชน์ตามสัญญา
ประกันชีวิตไม่ได้ หรือว่าผู้เอาประกันชีวิตจะโอนประโยชน์แห่งสัญญา
ไปให้ผู้อื่นไม่ได้เสียทีเดียว เพราะการที่บุคคลประกันชีวิตตนเอง โดย
ระบุชื่อผู้อื่นให้เป็นผู้รับประโยชน์ หรือ เมื่อทำสัญญาแล้วจะโอน
ประโยชน์แห่งสัญญาให้กับผู้อื่นนั้นย่อมทำได้เสมอ ดังมาตรา ๘๘๑

บัญญัติว่า “แม้ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยมิได้เป็นผู้รับประ-
โยชน์เองก็ดี ผู้เอาประกันภัยย่อมมีสิทธิที่จะโอนประโยชน์
แห่งสัญญาอันให้แก่บุคคลอื่นคนหนึ่งก็ได้ เว้นแต่จะได้ส่ง
มอบกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์ไปแล้ว และ
ผู้รับประโยชน์ได้บอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้รับประกันภัย
แล้ว ว่าตนจำนงจะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญานั้น ๆ ใด ๆ”

เมื่อผู้ใดทำสัญญาประกันชีวิตตนเอง โดยระบุชื่อผู้โอน ให้เป็นผู้รับ
ประโยชน์ ผู้รับประโยชน์นั้นยอมพร้อมใจร้องตามสัญญาประกันชีวิต
นั้นได้ โดยไม่ต้องแสดงถึงส่วนใดเลย

สามและภรรยา.— ตามกฎหมายย่อมถือภรรยาเป็นส่วนใดเลย
ในชีวิตของสามี และสามีเป็นส่วนใดเลยในชีวิตของภรรยา เพราะ
ฉะนั้นภรรยาหรือสามีอาจทำสัญญาประกันชีวิตของอีกฝ่ายหนึ่งได้

บิดากับบุตร.— บุตรมีส่วนใดเลยในชีวิตของบิดา ซึ่งให้ความ
อุปการะเลี้ยงดู แต่ไม่มีส่วนใดเลยในชีวิตของบิดาซึ่งอยู่ในความ
อุปการะเลี้ยงดูของบุตร ส่วนบิดามารดาไม่นับเป็นส่วนใดเลยในชีวิตของ
บุตรไม่ เว้นแต่จะเป็นส่วนใดเลยเป็นเงินทอง

พี่น้อง.— พี่น้องมีส่วนใดเลยในชีวิตของพี่ชาย ซึ่งเป็นผู้
อุปการะเลี้ยงดู

ญาติพี่น้อง.— ตามหลักทั่วไปดูเหมือนจะถือกันว่า บุคคล
ที่ทำสัญญาประกันชีวิตพี่น้องของตน ซึ่งเป็นผู้ให้ความอุปการะเลี้ยงดู

แก่ตน หรือซึ่งตนประสงค์ตามกฎหมายที่จะได้รับความอุปการะเลี้ยงดูนั้น
เป็นผู้มีส่วนได้เสีย ในชีวิตของญาติพี่น้องนั้น

จำนวนแห่งส่วนได้เสีย:— จำนวนเงินที่บุคคลจะเรียกร้อง
เขาจากสัญญาซึ่งตนได้ประกันชีวิต ผู้อื่น ใดนั้น ย่อมจำกัดเพียงส่วน
ได้เสียของตนในเวลาที่เขาประกันไว้ในขณะทำสัญญาเท่านั้น โดยเหตุนี้
ถ้าผู้เขาประกันได้ทำสัญญาประกันชีวิตผู้อื่น ใดกับหลายบริษัท ผู้เขา
ประกันชีวิตก็เรียกร้องเขาได้แต่เฉพาะเท่าจำนวน ส่วนได้เสียของตนเท่า
นั้น เพราะฉะนั้นถ้าเรียกร้องเงินจำนวนนี้ได้จากบริษัทหนึ่งแล้ว ก็จะไม่
เรียกร้องเขาจากบริษัทอื่นอีกไม่ได้

ใน สัญญา ประกัน วิชาศรัภย์ นั้น เช่นเดียว กับสัญญา ประกันภัย
ทะเลย่อมมีหลักอยู่ ว่า บุคคล ซึ่งมีส่วนได้เสีย อันจำกัดในทรัพย์สินสิ่งใด
อาจเขาประกันเงินเต็มราคาทรัพย์สินสิ่งนั้นก็ได้ และอาจเรียกร้อง
จำนวนเงิน ซึ่งจะต้องชำระ ได้เงินเต็มราคา ทรัพย์สินนั้นได้ ถ้าปรากฏเหตุ
๒ ประการ คือ ประการแรก ตามข้อความแห่งกรม ขริวมประกันนั้น
ต้องแสดงว่า ผู้เขาประกันภัยมั่งคั่งที่จะเรียกร้องได้เต็มราคาทรัพย์สิน
เพราะว่า ผู้เขาประกันภัย อาจเขาทำสัญญา ประกันภัยจำกัดเพียงส่วน
ได้เสียของตน มิใช่เขาประกันภัยในทรัพย์สินนั้นทั้งหมดก็ได้ ประการ
ที่สอง ผู้เขาประกันภัยมีความมุ่งหมายที่จะเขาประกันทรัพย์สินเงินเต็ม
ราคา ในเวลาเขาทำสัญญานั้น

ในการที่ บุคคล ผู้มีส่วนได้เสีย แค่นี้ จำกัดไปทำสัญญา เขา
ประกันภัยทรัพย์สินสิ่งใด โดยเต็มราคา ถึงแม้ว่าเมื่อเกิดวินาศภัยผู้เขา

ประกันภัยจะมิอาจเรียกกรอการค้าเสียหายได้เต็มราคาทรัพย์สินที่เสียหาย
 นนกด ^{๒๔๔} ดูเหมือนว่าผู้เอาประกันภัยจะยึดถือเงินไว้เป็นของตัวเอง
 ทั้งหมดน่าจะไม่ได้ เพราะสัญญาประกันวินาศภัย เป็นสัญญาทดแทน
 ความเสียหาย เช่น ในสัญญาเช่าบ้านซึ่งผู้เช่ามีหน้าที่จะต้องเอาประกัน
 ภัยสำหรับบ้านที่เช่า เมื่อไฟไหม้บ้านถึงแม้ผู้เช่าอาจเรียกกรอการค้าเสียหาย
 เป็นจำนวนเต็มได้จากบริษัทก็ได้ แต่ผู้เช่าจะยึดเอาเงินนั้นไว้เป็นส่วนตัว
 ทั้งหมดหาได้ไม่ ผู้เช่าย่อมมีหน้าที่จะต้องเอาเงินที่เรียกกรอได้มานั้น
 ช่อมแซมบ้านตามสัญญาเช่า

ส่วนใดเสียจะต้องมีอยู่เมื่อไร:— ในสัญญาประกันชีวิต
 ผู้ซื้อ ^{๒๔๕} บุคคลที่มีส่วนใดเสียดังกล่าวมาแล้ว จะต้องมีส่วนใดเสียอยู่
 ในเวลาที่เข้าทำสัญญาเท่านั้น และไม่จำเป็นต้องมีส่วนใดเสียในเวลาที่มีผู้
 นั้นตาย ข้อนี้เป็นข้อแตกต่างอันสำคัญในระหว่างสัญญาประกันชีวิตกับ
 สัญญาประกันวินาศภัย เพราะในสัญญาประกันวินาศภัยนั้น ผู้เอา
 ประกันภัยจะต้องมีส่วนใดเสียในทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ทั้งในเวลา
 เข้าทำสัญญา และในเวลาที่เกิดวินาศภัยนั้นด้วย (ควรเทียบดูมาตรา
 ๘๘๗ กับมาตรา ๘๘๘ ประกอบด้วย)

ข. ทาหารณ.

(๓) ก. ทำสัญญาประกันชีวิต ข. ไว้กับบริษัทรวมประกันชีวิต
 แห่งหนึ่งเป็นเงิน ๒๐๐๐ ปอนด์ บริษัทนี้ต้องการจะป้องกันมิให้เกิดการ
 เสียหายจนแก่ตน จึงได้ไปประกันชีวิต ข. ไว้กับบริษัทรวมประกันภัยอีก

แห่งหนึ่งเป็นเงิน ๓๐๐๐ ปอนด์ ต่อมากรมธรรม์ประกันชีวิตฉบับเดิม
ของ ก. ได้ถูกเพิกถอน เป็นเหตุให้บริษัทแรกไม่มีส่วนได้เสียในชีวิต
ของ จ. อีกต่อไป ต่อมา จ. ตาย บริษัทแรกจึงนำคดีขึ้นฟ้องเรียกเงิน
๓๐๐๐ ปอนด์จากบริษัทหลัง

ศาลอังกฤษตัดสินว่า บริษัทแรกมีอำนาจฟ้องเรียกเงินได้
เพราะสัญญาประกันชีวิตไม่ใช่สัญญาทดแทนความเสียหาย.

(๒) ก. เป็นผู้จะได้รับเงินตามพินัยกรรมฉบับ ๓ เป็นเงิน
๓๐๐๐ ปอนด์ เมื่ออายุครบ ๓๐ ปี ในเวลาที่ ก. มีอายุ ๒๘ ปี ๖ เดือน
นั้น ก. ได้รับเงินจากบิดาไป ๓๐๐๐ ปอนด์ บิดา ก. จึงให้ ก. ทำสัญญา
โอนสิทธิที่จะได้รับเงินตามพินัยกรรมนั้นให้แก่ตน นอกจากนั้นบิดา ก.
ยังได้ไปทำสัญญาประกันชีวิต ก. ไว้ต่อบริษัทแห่งหนึ่ง เป็นเงิน ๒๘๘๘
ปอนด์ สำหรับเวลา ๒ ปี ครั้น ก. อายุ ๓๐ ปี บิดา ก. ก็ได้รับเงิน
ตามพินัยกรรมซึ่งได้รับโอนสิทธิจาก ก. ไปแล้ว ต่อมา ก. ตาย
บิดา ก. จึงฟ้องเรียกเงินตามกรมธรรม์ประกันชีวิต

ศาลอังกฤษตัดสินให้บิดา ก. ชนะคดี

(๓) ก. เป็นผู้เช่าบ้านตงหนึ่ง ก. ได้เช่าบ้านนั้นไปประกัน
ไฟไว้ สัญญาเช่าของ ก. อีก ๖ ปี ครั้นก็จะสิ้นอายุ แต่ ก. ได้ไปทำ
สัญญาประกันไฟไว้ ๘ ปี ต่อมาเกิดไฟไหม้บ้านตงนั้น เมื่อสัญญา
เช่าของ ก. สิ้นอายุแล้ว แต่ก่อนครบกำหนด ๘ ปี ก. จึงฟ้องเรียกเงิน
ตามสัญญาประกันภัย

ศาลอังกฤษคดีนี้ว่า ก. พึ่งไม่ขึ้น เพราะสัญญาประกันภัย
เป็นสัญญาทดแทนความเสียหาย เมื่อสัญญาเช่าของ ก. สิ้นอายุ
ก. ไม่มีส่วนใดเสียหายในบ้านหลังนั้นต่อ ไปแล้ว

ประมวลแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๖๓ ทกถาวมาข้างต้น ซึ่ง
บัญญัติว่า สัญญาประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนใดเสียหายในเหตุ
ที่ประกันภัยไว้ ย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใดนั้น เป็น
บทที่เกี่ยวกับ ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดี ของประชาชน
เพราะฉะนั้นคู่สัญญาจะตกลงกันเป็นอย่างอื่นหาได้ไม่ ถ้าวคือ ถึงแม้
คู่สัญญาจะตกลงกันว่า ยอมให้ผู้เอาประกันภัยซึ่งมิได้มีส่วนใดเสียหาย
เช่าทำสัญญาประกันภัยก็ ขอตกลงเช่นนั้นกับงคบกันหาได้ไม่.

หมวดที่ ๓

การเปิดเผยข้อความในเวลาเข้าทำสัญญา

วิธีปฏิบัติ :- ตามธรรมเนียมเมื่อผู้ใดจะเข้าทำสัญญาประกัน
ภัยกับบริษัท ผู้หนึ่งจะต้องกรอกข้อความตามรายการคำถามต่าง ๆ ซึ่ง
ปรากฏในแบบพิมพ์ของบริษัท เรียกว่า proposal form แล้วลงนาม
รับรองว่า ข้อความที่กรอกลงไปนั้นเป็นความจริง ส่งไปยังบริษัทเพื่อ
พิจารณาเสียก่อนว่าจะยอมทำสัญญาประกันภัยหรือไม่ กับบริษัท
ตกลงที่จะทำสัญญาประกันภัยด้วยแล้ว ในกรมธรรม์ประกันภัยที่
บริษัทออกให้พนักงานก็จะมข้อความระบุว่า บริษัทได้ ออกกรมธรรม์
ประกันภัยให้ โดยมีเงื่อนไขว่ารายการตอบคำถามต่าง ๆ ที่ผู้เอาประกัน

ภัยกรอกลงใน proposal form นั้นเป็นความจริง เพราะฉะนั้นผู้ที่จะทำสัญญาจึงมีหน้าที่จะต้องเปิดเผยข้อความจริงต่าง ๆ ที่บริษัทของการจะทราบ ในเวลาที่ส่ง proposal form ไปให้กับบริษัทนั้น

หน้าที่ ของ ผู้เอาประกันภัย จะ ต้อง เบ็ดเผย ข้อ ความ
จริง :- ตามหลักกฎหมายทั่วไปมีอยู่ว่า “ในนิติกรรมสองฝ่าย
การที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งจงใจนิ่งเสียไม่เปิดเผยความจริง หรือซ่อนงมข้อ
อื่นใดอันหนึ่งอันคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งมิได้รู้เห็น ท่านถือว่าเป็นกตัญญู
หากพิสูจน์ได้ว่า ท่านนิ่งเสียเช่นนั้น นิติกรรมอันนั้นคงจะมีได้ทำ
เช่นเดียว” (มาตรา ๓๒๕) ส่วนในเรื่องประกันภัยนั้นก็ได้มีบทบัญญัติ
ในทำนองเดียวกันกล่าวไว้ชัดโดยเฉพาะ คือในมาตรา ๓๒๕ บัญญัติ
ว่า “ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยคิด
หรือในกรณีประกันชีวิต บุคคลอื่นการใช้เงินย่อมอาศัยความ
ตรงซพหรือมรรยาทของเขานั้นคิด รู้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผย
ข้อความจริง ซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียก
เบี้ยประกันภัยสง ขน อีก หรือให้บอกปิดไม่ยอม ทำสัญญา
หรือว่ารู้แล้วแต่ลงข้อความนั้นเป็นความเท็จไซ้ ท่านว่า
สัญญานั้นเป็นโมฆะ ฯลฯ”

ตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้นย่อมเห็นได้ว่าสัญญาประกันภัยนั้น
จัดเข้าอยู่ในจำพวกสัญญา ซึ่งอาศัยความซื่อสัตย์สุจริตของคู่สัญญา
ทั้งสองฝ่าย (Contract uberrimæ fidei) เพราะฉะนั้นในสัญญา

ประกันภัยกฎหมายจึงต้องกรรความซื่อสัตย์ สุจริต จากผู้เอาประกันภัย
 เป็นอย่างมาก ผู้เอาประกันภัยมหานาท จะต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัย
 ทราบขอความทงปอง อันเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาประกันภัยซึ่งตนวิ
 ษย แล้ว แต่ผู้รับประกันภัยหารู้ไม่ หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยที่จะ
 ต้องแจ้งขอความทงปองนั้น มิใช่แต่เฉพาะที่ตนคิดว่า เป็นสาระสำคัญแห่ง
 สัญญาเท่านั้น ขอความใด ๆ ซึ่งหากตามความเป็นจริงยอมเป็นสาระ
 สำคัญแห่งสัญญาแล้ว ผู้เอาประกันภัยก็มหานาทต้องแจ้งให้ผู้รับประกัน
 ภัยทราบด้วยเหมือนกัน ถ้าผู้เอาประกันภัยรู้ถึงขอความใดอันเป็น
 สาระสำคัญแห่งสัญญาแล้วแต่กลับปกปิดเสียกิด หรือกลับแถลงขอความ
 ซึ่งเป็นความเท็จกิด ย่อมทำให้สัญญานั้นเป็นโมฆะ ทว่าขอความอัน
 เป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาในทันที คือ ขอความที่อาจจูงใจให้ผู้เอา
 ประกันภัยเรียกเมษประกันภัยสูงขน หรือให้บอกปิดไม่ยอมทำสัญญา

ต่อไปนี้เป็นคดีตัวอย่างที่ศาลในเมืองต่างประเทศเคยวินิจฉัยไว้

เกี่ยวกับเรื่องน คือ :-

(๑) ในคำตามมีว่า “ท่านเคยฟ้องเรียกเงินจากบริษัทรับ
 ประกันอศคภัยแห่งโตบ้างหรือไม่ ถ้าเคย ให้บอกวงเดือนปีที่ฟ้อง
 และชื่อของบริษัท

ผู้เอาประกันภัยได้ใส่ชื่อ บริษัท ทคนเคย ฟ้องแห่งหนึ่ง ลงไป
 พรอมทงวงเดือนปีที่ฟ้อง แต่ไม่ได้กล่าวเลยไปดด้วยว่า ก่อนหน้านั้นผู้
 เอาประกันภัยได้เคยเป็น โจทกฟ้องบริษัทอื่นอกแห่งหนึ่ง แต่ได้ถูกศาล
 ตัดสินยกฟ้องเสีย ”

ศาลตัดสินว่า กรมธรรม์ประกันภัยเป็นโมฆะ

(๒) ก. มีโรงเก็บสินค้าอยู่ข้าง ๆ ร้านค้าชื่อ เรือ โดยมีร้านอื่นคนกต่าง วันหนึ่งได้เกิดไฟไหม้ที่ร้านค้าชื่อ เรือ ในตอนเย็นวันเดียวกันนั้น ภายหลังจากเมื่อ เป็น ที่เห็น ได้ว่า ไฟ นั้นดับแล้ว ก. ได้ไปประกนภัย โรงเก็บสินค้าไว้กับบริษัทแห่งหนึ่ง แต่ไม่ได้แจ้งให้บริษัททราบถึงเรื่องไฟที่เกิดขึ้น ต่อมาอีก วันหนึ่งไฟไหม้ โรงเก็บสินค้าของ ก.

ศาลยังกฤษฎาตัดสินว่า ถึงแม้ตามข้อความแห่งสัญญาประกันภัยกรมได้ระบุไว้โดยชัดแจ้งว่าจะต้องบอกข้อความเช่นนี้ ก. ไม่เปิดเผยข้อความนี้ให้บริษัททราบยอมทำให้สัญญาเป็นโมฆะ ก. ต้องไม่รับ

ในคานาคาถือกันว่า การปกปิดข้อความที่ว่าโรงเก็บสินค้ามีเรือนไม้ซึ่งใช้เป็นที่วางไฟอยู่นั้น ทำให้สัญญาประกันภัยเป็นโมฆะ

แต่การที่ ไม่เปิดเผย ข้อความให้ ทราบว่า บริษัทอื่นได้เลิกสัญญาประกันภัยทรัพย์สินของผู้เอาประกันภัยนั้น ถ้าปรากฏว่าการบอกเลิกนั้นเห็นได้ชัดว่าไม่ใช่พฤติการณ์ ที่เป็น สำคัญ ที่จะต้องแจ้งให้บริษัททราบแล้ว ก็หากทำให้สัญญาเป็นโมฆะไม่ เช่นการบอกเลิกนั้นเนื่องจากที่บริษัทอื่น นั้นเลิกไม่ทำการ รับประกัน ทรัพย์สินของคนนอกต่อไปเป็นต้น

(๓) ในแบบพิมพ์ คำถามของบริษัทว่า “ท่านได้เคย ส่งแบบพิมพ์ คำถามคำตอบสำหรับประกันชีวิตของท่านไปยัง บริษัทแห่งอื่นหรือไม่ ถ้าเคย บริษัทไหน?”

คำตอบ “เคยประกันชีวิต ๒ ครั้ง (ให้ชื่อบริษัท) เป็นเงิน ๓๐๐๐ ปอนด์ เบยประกันภัยอศรรวมคา”

ความจริงปรากฏว่า ผู้เอาประกันภัยได้เคยถูกบริษัทแห่งอื่นปฏิเสธไม่ยอมทำสัญญาประกันชีวิตมาแล้ว

ศาลตัดสินว่า ได้มีการ บิดบัง ข้อความ อันเป็น สำคัญ สัญญาประกันชีวิตเป็น โมฆะ

(๔) ในสัญญาประกันชีวิต ซึ่งมีข้อความให้บอกถึงชื่อของแพทย์ประจำซึ่งเคยรักษาผู้เอาประกันชีวิต ถ้าผู้เอาประกันชีวิตบอกผิดตัว ศาลเคยตัดสินว่าสัญญาใช้ไม่ได้ อีกประการหนึ่ง การที่ผู้เอาประกันชีวิตแจ้งต่อบริษัทว่า ตนมีร่างกายสมบูรณ์ แต่ปกปิดข้อความที่ว่าตนเคยรู้สึกอาการของจรรยาโรค และข้อความที่อาจมารดาภพชาย และน้องสาวของตนได้ตายจากจรรยาโรคนั้น ย่อมถือกันว่าเป็นการปกปิดข้อความอันเป็นสำคัญ ซึ่งทำให้สัญญาประกันชีวิตบังคับกันไม่ได้

(๕) บริษัทรับประกันภัยแห่งหนึ่ง ชักจูงบริษัทอีกแห่งหนึ่งให้ออกกรมธรรม์ประกันภัย โดยแจ้งว่าตนจะคงรับประกันภัยไว้

บางส่วน แต่ภายหลังกลับไปเอาไปประกันภัยซ้ำได้ ที่แห่งอันจนหมด
ศาลตัดสินว่ากรมธรรม์ประกันภัยนั้นเป็นโมฆะ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วด้วยมองเห็นได้ว่า การแสดงข้อความเท็จใน
ข้อความอันเป็นสาระสำคัญนั้น ไม่ว่าจะได้เป็นไปโดยความสำคัญผิด
หรือโดยทุจริตก็ดี ย่อมทำให้สัญญาเป็นโมฆะ แต่ถื่บุคคลที่เข้า
สัญญาประกันชีวิตนั้นเพียงแต่แสดงว่า "ตนเชื่อว่า" บุคคลซึ่งตนเข้า
ประกันชีวิตนั้น "มีสุขภาพดีเป็นปกติ" โดยไม่รู้และไม่มีความควร
จะรูเป็นอย่างอื่น เช่นนี้ ถึงแม้ว่าบุคคลซึ่งถูกเอาประกันชีวิตจะมได้มี
สุขภาพตกตาม ก็ไม่เป็นเหตุที่บริษัทจะเลิกสัญญาได้ เพราะกรณีเช่น
นี้บริษัทประกันชีวิตต้องรับผิดชอบด้วยตนเอง.

ควรสังเกตว่า ในสัญญาประกันชีวิตนั้น ผู้เอาประกันชีวิต
หน้าที่จะต้องตอบ โดยสุจริตซึ่งคำถามทั้ง ๆ ไม่ขึ้นเกี่ยวกับประวัติของ
ตนเองหรือครอบครัว การที่มได้แจ้งให้บริษัททราบถึงเหตุการณ์ที่ม
จะทำความตายของตนนั้น หาเป็นเหตุให้สัญญาประกันชีวิตเป็นโมฆะไม่.

อนึ่ง ในระหว่างอายุสัญญาประกันชีวิตนั้น ถ้าแม้ผู้เอา
ประกันภัยทำการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่ตนเอาประกันภัยไว้ ซึ่งอาจ
เป็นเหตุให้บริษัทประกันภัยต้องเสี่ยงภัยมากขึ้น ผู้เอาประกันภัยยอม
หน้าที่ ๆ จะต้องแจ้งให้บริษัททราบด้วยเหมือนกัน มิฉะนั้น
สัญญาจะยอมใช้บังคับไม่ได้

ใครเป็นผู้วินิจฉัยว่าข้อความจริงอันใด สามารถจูงใจผู้
 รับประกันภัยหรือไม่ :— ได้กล่าวมาในข้อต้นแล้วว่า ข้อความ
 อันเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาซึ่งผู้เอา ประกันภัยมีหน้าที่จะต้องแจ้ง ให้ผู้
 รับประกันภัยทราบตามมาตรา ๘๖๕ นั้น คือข้อความจริงซึ่งอาจจะจูง
 ใจให้ผู้รับประกันภัยเรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้น หรือให้บอกปิดไม่ยอม
 ทำสัญญา แต่ การที่จะวินิจฉัยว่าข้อความ อันใด เป็นข้อความ ที่อาจ
 สามารถจูงใจให้ผู้รับประกันภัยเรียก เบี้ยประกัน สูงขึ้นหรือให้ บอกปิด
 ไม่ยอมทำสัญญาหรือไม่นั้น อาจมีปัญหาคือใครจะเป็นผู้วินิจฉัย ถ้า
 จะให้ผู้รับประกันภัยเป็นผู้วินิจฉัยแล้ว ก็ไม่ต้องสงสัยว่าข้อความไม่ว่า
 อะไรที่ผู้เอาประกันภัยไม่บอกให้ทราบนั้น จะต้องเป็นข้อความที่จูงใจผู้
 รับประกันภัยไปเสียหมด และในทำนองเดียวกัน ถ้าจะให้ผู้เอาประกัน
 ภัยเป็นผู้วินิจฉัยแล้ว ผู้เอาประกันภัยก็คงเห็นว่าไม่มีข้อความอะไรที่
 สามารถจูงใจผู้รับประกันภัยยิ่งไปกว่าจำนวนเงินเบี้ยประกันภัยที่จะ
 ส่งเท่านั้น แต่กฎหมายคงไม่ประสงค์ให้เป็นอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวมา
 แล้วเป็นแน่ เพราะฉะนั้นหน้าที่วินิจฉัยในเรื่องเช่นนี้จึงตกอยู่แก่ศาล คือ
 ศาลจะต้องวินิจฉัยว่าข้ออ้างของผู้รับ ประกันภัยมีเหตุผลอันควรเชื่อฟัง
 เป็นความจริงอย่างไรหรือไม่ เพราะตามธรรมดาผู้รับประกันภัยมักจะ
 เป็นฝ่ายอ้างในเรื่องนี้ ถ้าหากข้อความใดตามธรรมดาหรือเองจาก
 ประเพณี ใน การขอมอบถือว่าจะทำให้ จูงใจ ผู้รับประกันภัย ให้เรียกเบี้ย
 ประกันภัยสูงขึ้นแล้ว ถึงแม้ว่าผู้เอาประกันภัยจะไม่ทราบว่าจะมีผลเช่น
 นั้นก็ดี ก็หาใช่เป็นข้อเท็จจริงของผู้เอาประกันภัยไม่ แต่ถ้าข้อความใด

ไม่ถือว่าเป็นเหตุจงใจให้บริษัท เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้น หรือไม่ถือ
 เป็นเหตุให้บริษัทตกลงใจว่าจะเข้าทำสัญญาหรือไม่แล้ว ถึงแม้ผู้เอา
 ประกันภัยจะมีได้บอกข้อความแก่บริษัท หรือบอกแก่บุคคลไปก็
 ก็ไม่ทำให้บริษัทมีอำนาจบอกเลิกสัญญาได้

แต่อย่างไรก็ดี เพื่อที่จะคดีปัญหาตั้งกล่าวมาแต่ และเพื่อจะ
 คดีปัญหาที่ถาม ผู้เอาประกันภัยทราบข้อ ความจริงแล้ว มา แถลง ข้อความ
 เท็จหรือไม่ บริษัท รับประกันภัยนั้น จะรวมข้อ ความ ดังไว้ ในสัญญา
 ประกันภัยโดยชัดแจ้ง เช่น

(๑) ให้ถือว่าการแถลงข้อความจริง เป็นเงื่อนไขแห่งสัญญา
 ประกันภัย หรือ

(๒) ให้ถือว่าการตอบคำถามในแบบพิมพ์ของบริษัทเป็นเงื่อนไข
 สำคัญแห่งสัญญา หรือ

(๓) ให้ผู้เอาประกันภัยรับรองว่า คำตอบ คำถามในแบบ
 พิมพ์ของบริษัทนั้นเป็นความจริง

การททาทาเช่นนยตมมผลคองนคต ถ้าหากคำตอบที่ตั้งไปยังบริษัท
 นั้นมิใช่เป็นความจริงทุกประการแล้ว สัญญาประกันภัยก็อาจถูกบอก
 ถ้างได้ แม้ว่า

(๑) ข้อความเหล่านั้นมิใช่สาระสำคัญแห่งสัญญา หรือ

(๒) ข้อความนั้นเป็นแต่เพียงความเห็นหรือความเชื่อ หรือ

(๓) ข้อความนั้นแม้จะมีส่วนสำคัญเป็นความจริงก็

อทาทรณ

(๑) ในคดีของกฤษฎีเรื่องหนึ่ง ขอเท็จจริงมดงม

คำถาม : “มีญาติสนิทของท่านตายด้วยวรรณโรคหรือไม่”

คำตอบ : “ไม่มี” (ซึ่งไม่ใช่ความจริง)

คำถาม : “มีบริษัทอื่น จะ รับ ประ กัน ชี วิต ของ ท่าน หรือ
ไม่”

คำตอบ : “ไม่มี” (ซึ่งไม่ใช่ความจริงอีก)

ในกรมธรรม์ประกันภัยมีเงื่อนไขว่า ถ้าแดงข้อความเท็จ คือ
บริษัทให้ถือว่าสัญญาเป็นอันใช้ไม่ได้

ในชั้นศาลต่าง ถูกขุ่นใจคิดว่า ข้อความที่ตอบไปนั้นไม่ใช่
สาระสำคัญ ผู้เขาประกันชีวิตตอบไปโดยไม่รู้ว่าเป็นเท็จ ศาลต่างจึง
ตัดสินให้บริษัทแพ้

ในชั้นศาลสูง ศาลวินิจฉัยว่า เรื่องนี้การกล่าวความจริงย่อม
เป็นเงื่อนไขแห่งสัญญา เพราะฉะนั้นปัญหาจึงมีเพียงว่า ข้อความเหล่านี้
นั้นเป็นความจริงหรือไม่ ไม่ใช่ข้อความเหล่านี้มีสาระสำคัญเพียงไร
เมื่อข้อความที่ตอบไม่ใช่ความจริง โจทก์ก็ไม่มีทางชนะคดี

(๒) ในสัญญาประกันไฟสำหรับรถยนต์บรรทุกคันหนึ่ง มี
ข้อความว่า “ให้ถือว่าการตอบคำถามในแบบพิมพ์ของบริษัทเป็นเงื่อนไข
หนึ่ง และเป็นส่วนสำคัญของสัญญา การปกปิดข้อความสำคัญซึ่งอาจ
ทำให้ผู้รับประกันภัยเรียกเมษประกันภัยสูงขานนั้น ย่อมทำให้สัญญา

เป็นอันใช้ไม่ได้” ผู้เอาประกันภัยกรอก ข้อความลงในแบบคำถามคำ
 ตอบว่า รถคันนั้นตามธรรมดาจะระงับขณะทำการรักษาของผู้เอาประกัน
 ภัย แต่ความจริงรถคันนั้นตามปกติจอดอยู่ ณ ที่นั้น ในตำบลเดียว
 ก็นั้น และในระหว่างจอดอยู่ ณ ที่นั้นนั้นได้ถูกไฟไหม้ ตามคำพยาน
 หลักฐานปรากฏว่า การจอดรถที่ไหม้ไม่ใช่เป็นข้อสาระสำคัญที่จะทำ
 ให้การคำนวณเบี้ยประกันภัยเปลี่ยนแปลงไป

ศาลตัดสินว่า แมกระนั้นผู้เอาประกันภัยก็ฟ้องเรียกค่าเสียหาย
 ไม่ได้

ข้อความที่กล่าวมาแต่ก่อน บางบริษัทยกเห็นว่าเป็นการผูกมัดผู้
 เอาประกันภัยมากเกินไป จึงมักเขียน ใหญ่ กม ค น ย ด ง อ ก เช่นม
 ข้อสัญญาแต่เพียงว่า ถ้ามีค่ารถแดงเท็จโดยจงใจ จึงจะให้ถือว่าสัญญา
 ประกันภัยเป็นอันใช้ไม่ได้ ในเรื่องเช่นนี้ผู้เอาประกันภัยกม ท น ก ท แดง
 ข้อความซึ่งตนคิดเห็นว่าเป็นความจริงเท่านั้น

อุทาหรณ์

ในคดีของกฤษเรื่องหนึ่ง ในแบบคำถามข้อ ๓ มีว่า “ท่านเคย
 มีสัญญาวิปลาศบ้างหรือไม่” ผู้เอาประกันภัย กรอกข้อ ความลงว่า
 “เท่าที่ได้ไม่เคยมี โรคเช่นนั้น”

ความจริงผู้เอาประกันภัยเคยมี โรคเช่นนั้นบางคราว
 นะเพราะเมื่อตอนถูกชนเห็นว่าข้อความที่ตอบนั้นเป็นจริง เท่าที่
 ผู้เอาประกันภัยจำได้ ศาลจึงเห็นว่า สำหรับคำตอบในข้อนี้ มิได้มี
 การบิดบังความจริง

แต่ในคำถามข้อ ๒ มีต่อไปว่า “ให้ระบุชื่อของแพทย์ที่ท่าน
เคยปรึกษา” คำตอบ “ไม่มี”

ศาลวินิจฉัยว่า ถึงแม้ว่าการตอบไปนั้นจะมีเหตุเนื่องมาจาก
เจตนาจะฉ้อโกงก็ตาม ถ้าปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยได้เคยไปปรึกษา
แพทย์คนหนึ่งคนใดและบ่งชี้ถึงความชอนใจ ย่อมทำให้สัญญาประกัน
ชอนใจนั้นใช้ได้

ผู้รับประกันภัยรู้ข้อความจริง : - ได้กล่าวมาแล้วว่า ใน
เวลาที่เอาทำสัญญาเอาประกันภัยนั้นหากจะตกลงใจให้ผู้รับประกันภัย
ทราบข้อความทั้งปวงอันเป็นสาระสำคัญของสัญญาประกัน ซึ่งผู้เอา
ประกันภัยรู้อยู่แล้ว แต่ผู้รับประกันภัยหาไม่ เพราะฉะนั้น ถ้า
ผู้รับประกันภัยใด รู้ถึงข้อความจริงเหล่านี้แล้วก็ตาม หรือรู้ว่าข้อ
ความจริงที่ผู้เอาประกันภัยแถลงไว้ นั้นเป็นความเท็จก็ตาม หรือเหตุ
อันควรระวัง เช่นนั้น ถ้าได้ใช้ความระมัดระวังอันพึงจะคาดหมายได้
จากวิญญูชนธรรมดา ผู้รับประกันภัยจะยกเหตุที่ผู้เอาประกันภัย
ปกปิดข้อความจริงหรือแถลงข้อความเท็จนั้น ขึ้นบอกเลิกสัญญา หาได้
ไม่ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๖๖ ดังนี้ “ถ้าผู้รับประกันภัย
ได้รู้ข้อความจริงดังกล่าวในมาตรา ๘๖๕ นั้นก็ตาม หรือรู้ว่า
ข้อเท็จจริงความเป็นความเท็จก็ตาม หรือควรจะได้รู้เช่นนั้น
หากใช้ความระมัดระวัง ดังจะพึงคาดหมายได้ แต่วิญญูชน ก็
ท่านให้ฟังว่าสัญญานั้นเป็นอันสมบูรณ์”

สัญญา ประกันภัยที่ทำโดยทางตัวแทน ของบริษัท : -

โดยเหตุที่สัญญาประกันภัย โดยมากมักทำ โดยทางตัวแทน ของบริษัทรับ
ประกันภัย เพราะฉะนั้น จึงมีข้อควรสังเกตว่า ถ้าผู้เอาประกันภัย
ได้แจ้งข้อความจริง ให้ตัวแทนของบริษัททราบ ก็นับว่าเป็นอันเพียงพอแล้ว

อุทาหรณ์

ก. ทำสัญญาประกันเสียหายตา คอบบริษัท แห่งหนึ่ง เป็นเงิน
๒๕๐ ปอนด์ ถ้า ก. เสียเสียหายข้างเดียว และเงิน ๕๐๐ ปอนด์
ถ้า ก. เสียเสียหายทั้ง ๒ ข้าง ในขณะที่เขาทำสัญญา ก. มีตา
อยู่ข้างเดียว ความชอบ ตัวแทนของบริษัทก็ได้ทราบอยู่แล้ว แต่
ตัวแทนนั้น หาได้แจ้งข้อไปให้บริษัททราบไม่ ก. กรอกข้อความใน
แบบพิมพ์ของบริษัทว่า ไม่มีส่วนร่างกายพิการ ต่อมา ก. เสีย
เสียหายอีกข้างหนึ่ง จึงกลายเป็นคนเสียเสียหายทั้ง ๒ ข้าง บริษัท
ปฏิเสธไม่ยอมจ่ายเงิน ๕๐๐ ปอนด์ โดยอ้างว่า ก. มีตบั้งความจริง
ว่า ตนไม่มีส่วนร่างกายพิการ
ศาลอังกฤษตัดสินว่า ก. มีสิทธิเรียกร้องในจำนวน ๕๐๐
ปอนด์ เพราะการรู้เห็นของตัวแทนยอมต่อถือว่าเป็นการรู้เห็น ของ
บริษัทด้วย

แต่ในบางกรณี ตัวแทนของบริษัท อาจเป็นตัวแทน ของผู้เอา
ประกันภัยได้

อุทาหรณ์

ก. เป็นเจ้าของ โรงขายเหล้า ต้องการจะเช่าทำสัญญาประกัน
 อุบัติเหตุ ข. เป็นตัวแทนของบริษัท เป็นผู้ชักชวนให้ ก. เข้าทำ
 สัญญาประกันบริษัท โดย ข. เป็นผู้กรอกแบบพิมพ์ (proposal form)
 ให้ ข้อความที่ ข. กรอกลงไปนั้นไม่ใช่เป็นความจริง โดย ก.
 หาทราบไม่ แต่ ก. ได้ลงชื่อลงในท้ายแบบพิมพ์นั้น โดยไม่ได้อ่าน
 ข้อความให้ตลอด แบบพิมพ์นั้นปรากฏว่าให้ ถือเป็นสัญญาแห่ง
 สัญญา และให้ ถือว่าการ กล่าวความจริง เป็นเงื่อนไข แห่ง การชดเชย
 ขรรณประกันภัยนั้น

ศาลอังกฤษตัดสินว่า ข้อเท็จจริง ก. ได้ อ่านคำขอต่าง ๆ
 ที่กรอกลงในแบบพิมพ์นั้นก่อนที่จะได้ลงชื่อ และในกรณีนี้ ตัวแทน
 ของบริษัทได้ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของ ก. เพราะฉะนั้น บริษัทชดเชย
 เงินสัญญาประกันภัยนั้นได้

แต่ในคดีอีกเรื่องหนึ่ง ตัวแทนของบริษัทได้รับแบบพิมพ์ของ
 บริษัท ซึ่งผู้เช่าประกันภัยได้ลงชื่อให้ ไว้ แต่ยังไม่ได้กรอกคำขอ
 บางข้อลงไป ต่อมาตัวแทนของบริษัทได้กรอกคำขอลงไปแบบ
 พิมพ์ ซึ่งไม่ตรงกับความจริงที่กล่าวของผู้เช่าประกันภัยได้บอก
 ไว้แก่ตัวแทนของบริษัท

ศาลอังกฤษตัดสินว่า โดยเหตุที่ตัวแทนของบริษัทมีหน้าที่
 คิดต่อชั่งใจ ให้บุคคลเช่าทำสัญญากับบริษัท และหน้าที่ที่จะกรอก
 คำขอแทนผู้ ที่ไม่สามารถจะกรอกเองได้ เมื่อตัวแทนได้กรอก

ข้อความลงไป ผิดกับที่สามของผู้เอาประกันได้บอกไว้เช่นนี้ ย่อม
ถือว่า ตัวแทนนั้นเป็นตัวแทนของบริษัท ไม่ใช่ตัวแทนของผู้เอา
ประกันภัย สัญญาประกันภัย ย่อมใช้ได้

ในกรณีที่บุคคลทำสัญญาประกันชีวิตผู้อื่น บุคคลผู้อื่น
นั้นหาใช้ตัวแทนของผู้ทำสัญญาไม่ เพราะฉะนั้น ผู้ทำสัญญาจึงไม่
ต้องรับผิดชอบ ถ้าบุคคลผู้อื่นนั้นไม่แถลง หรือปกปิดข้อความจริงไว้

ผู้รับประกันภัยปกปิดข้อความจริง : - ตามมาตรา ๘๖๕
ที่ได้อธิบายมาแล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นบทบัญญัติอันเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของ
ผู้เอาประกันภัยที่จะต้องแจ้งข้อความอันเป็นสาระสำคัญ ให้ผู้รับประกัน
ภัยทราบเท่านั้น ส่วนหน้าที่ของผู้รับประกันภัยที่จะต้องแจ้งข้อความ
บางอย่างให้แก่ผู้เอาประกันภัยทราบนั้น ในลักษณะประกันภัยหา
ได้มีบัญญัติไว้ โดยเฉพาะไม่ แต่อย่างไรก็ดี อาศัยหลักทั่วไป ตาม
มาตรา ๓๒๔ ดังกล่าว มาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ถ้าผู้เอาประกันภัย
ตระเจมิเสียไม่เปิดเผยข้อความจริง หรือแถลงข้อความเท็จ ในข้อความ
อันเป็นสาระแห่งสัญญา เช่นรับประกันภัยเรือดำใต้ดาหนงซึ่งตนรั้อย
แต่ว่าได้เดินทางไปถึงที่หมายแล้วเป็นต้น เช่นนี้ ก็ย่อมถือว่า เป็น
กตตออดตซึ่งทำให้ สัญญาเป็นโมฆะด้วยเหมือนกัน

ผลของการบอกกล่าว : - สัญญาประกันภัยที่ เป็นโมฆะ
นั้น เมื่อกู้สัญญาฝ่ายที่ผิดจะ บอกกล่าวได้ ใช่ สิทธิบอกกล่าวแล้ว

ผู้ประกันภัยยอมยกตนยกหญิงฐานะเดิม ถ้าผู้รับประกันภัยเป็นผู้บอกต่าง
 ผู้รับประกันภัยยกไม่จากของไร้ ค่าสินไหมทดแทน หรือจำนวนเงินที่
 กำหนดไว้ หากได้ มีภัยเกิดขึ้น แต่จะต้องคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้
 เขาประกันภัยไป

กำหนดเวลาบอกต่าง : - ในกรณีที่ผู้รับประกันภัยเป็นผู้
 บอกต่างนั้น มาตรา ๒๖๕ วรรค ๒ บัญญัติว่า "ถ้ามิได้ใช้
 สิทธิบอกต่าง ภายใน กำหนด เดือนหนึ่ง นับแต่วันที่ผู้รับประกัน
 ภัยทราบมูลอันจะบอกต่างได้ก็ดี หรือมิได้ใช้สิทธินั้น
 ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันทำสัญญาาก็ ท่านว่าสิทธินั้นเป็น
 อันระงับสิ้นไป "

ถ้าผู้เขาประกันภัยเป็นผู้บอกต่าง มาตรา ๓๕๓ บัญญัติว่า
 "อันไม่ขี้นกรรมนั้น ท่านห้ามมิให้บอกต่างเมื่อพ้นเวลาหนึ่ง
 ปีนับแต่เวลาที่อาจให้สัตยาบันได้ อนึ่ง ถ้าเวลาได้ล่วงไปถึง
 สิบปีนับแต่เมื่อได้ทำไม่ขี้นกรรมแล้ว ก็เป็นอันจะบอกต่าง
 ไม่ได้ตุงกัน "

ควรสังเกตว่า กำหนดอายุความ ต่าง ๆ ตามที่ กฎหมาย
 บัญญัติไว้ เป็นบทกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย และ
 ศักดิ์ธรรมอันดีของประชาชน เพราะฉะนั้น คู่สัญญาจะตกลงกัน
 ขยายออกหรือร่นเข้าเป็นอย่างไรไม่ได้

หมวด ๔

กรมธรรม์ประกันภัย

สัญญาประกันภัยต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ:— ตาม
มาตรา ๘๖๗ บัญญัติว่า “อันสัญญาประกันภัยนั้น” ถ้ามีได้มี
หลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อฝ่ายที่
ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ
ทำนว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

เมื่อได้ทำสัญญาประกันภัยแล้ว ผู้รับประกันภัยจะ
ต้องส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยอันมีเนื้อความต้องตามสัญญา
นั้นแก่ผู้เอาประกันภัยฉบับหนึ่ง ฯลฯ”

การทำสัญญาประกันภัยนั้น หากจำต้อง ทำตาม แบบ อย่างหนึ่ง
อย่างใดเป็นพิเศษไม่ กฎหมายเป็นแต่ของ การใหม่หลักฐานเป็นหนังสือ
ลงลายมือชื่อฝ่ายที่รับผิดชอบ เพื่อกำหนดฟ้องร้อง ให้บังคับคดีเท่านั้น
แต่เมื่อ ได้ทำสัญญาประกันภัยกันแล้ว ผู้รับประกันภัยจะต้องส่งมอบกรม
ธรรม์ประกันภัย ให้แก่ผู้เอาประกันภัยฉบับหนึ่ง

ว่ากันตามธรรมดาแล้ว ผู้รับประกันภัยจะส่งมอบกรมธรรม์
ประกันภัย ให้แก่ผู้เอาประกันภัย ก็ต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยได้ชำระเบี้ย
ประกันภัยงวดแรก เพราะผู้รับประกันภัยย่อมจะไม่ผูกพันตนเองจน
กว่าจะได้รับเบี้ยประกันภัย แต่ถึงผู้รับประกันภัยตกลงใจที่จะเอาทำ

สัญญาฉบับนี้ เขาประกันภัย และยอมผูกพันตนเอง โดยมีหลักฐานเป็น
 หนังสือเช่นจดหมายเป็นต้น ถึงแม่ผู้ เขาประกันภัยจะยังมีไตส่งเบย
 ประกันภัยทด หรือตงแมกรรมกรรมประกันภัยจะยังมีไตออก ไทกนก็
 ตี ถ้าภยอนไตประกันไว้นนเกดชน ผู้รับประกันภัยก็จระคองรวบผิด
 เพราะได้มีสัญญาต่อกันแล้ว และผู้รับประกันภัยยอมรับเลี้ยงภัยแล้ว

ถ้าแม่ในการทำสัญญาประกันภัยนี้ คู่สัญญาได้ยกเอาภย
 อื่นใด อื่นหนึ่ง โดยละเพาะ จน เป็น ข้อพิจารณาในการกำหนดจำนวนเบย
 ประกันภัย และต่อมากยเช่นเพนสันไปทามไม่แล้ว ตามมาตรา ๕๖๔ ผู้
 เขาประกันภัยมั่งทริทจะไดตดเบยประกันภัยตงตามส่วนสำหรับเวลาต่อไป
 ข้างหน้า เช่นข้าพเจ้าทำการค้าขายนามนเบนชันแฉรพามนกาศไพบ้าน
 ข้าพเจ้า ในการทำสัญญาประกันอคคภัยสำหรับบ้านตงน บริษัท
 ยอมตองเรียกเบยประกันภัย เพมชน ยิงภวา บานทอาศย อย ตาม
 ธรรมดา โดยถอเอาเหตุทศาขายนามนเบนชันแฉรพามนกาศชนเป็น
 ข้อพิจารณา ในการกำหนดจำนวนเบยประกันภัย เพราะฉนนถาคช
 มาข้าพเจ้าเตกขายนามนเบนชันแฉรพามนกาศเสย ข้าพเจากชอบท
 จะไดตดเบยประกันภัยทจระคองส่งคยไปตงตามส่วน

สำหรับการประกันชวตคกเช่นเตยจกน ในการที่ผู้เขาประกัน
 ชวตจะเดินทางไปต่างประเทศ ฉะเพาะอย่างยงถาคจะผ่านประเทศทม
 การสงคราม บริษัทยอมเรียกเบยประกันภัยมากกว่าธรรมดา อกประ
 การหนึ่ง เบยประกันภัยในประเทศรชยอมค่านจนสูงกว่ในประเทศ
 ทนาว เพราะฉนนถาคผู้เขาประกันภัยเดินทางกตบมาตง หรือถาคผู้

เอาประกันภัยย้ายถิ่นฐานไปอยู่ในประเทศหนาวเช่นยุโรป ผู้เอา
ประกันภัยไม่ควรรอดมที่จะขอตเบียบประกันภัยดังตามตัวน

รายการต่างๆ :— ตามมาตรา ๔๖๘ วรรคที่สาม กรมธรรม์
ประกันภัยของลงตายมีข้อของ ผู้รับประกันภัย และมีรายการตั้ง
คือไปนี้

(๑) วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย: เช่นทรัพย์สินอย่างใดอย่าง
หนึ่งในกรณีประกันวินาศภัย หรือชีวิตของผู้ใด ผู้หนึ่งในกรณี
ประกันชีวิต

(๒) ภัยใดซึ่งผู้รับประกันภัยรับเสี่ยง: เช่นอัคคีภัย
โจรภัย หรือภัยอันเกิดแต่อบตเหตุ หรือความตายของบุคคลเป็นต้น
ภัยที่ผู้รับประกันภัยรับเสี่ยง ในทณ มลข้อขยายว่า เป็นเหตุการณใน
อนาคต ซึ่งไม่แน่นอนว่าจะเกิดชนโตหรือไม่ และไม่แน่นอนว่าจะเกิด
ชนเมื่อใด เพราะฉะนั้นภัยอันนจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งของสัญญา
ประกันภัย ถ้าไม่มภัยที่จะเสี่ยงสัญญาประกันภัยก็เกิดชนไม่ได้ หรือ
ถ้าภัยที่จะเสี่ยงชนโตเกิดชนเดี่ยก่อนแล้ว สัญญาประกันภัยก็ไม่มผล
ผู้เอาประกันภัยที่ชำระเบียบประกันภัยไปแล้ว ก็ยอมมสิ่งที่จะเรียก
คืนได้.

(๓) ราคาแห่งมลประกันภัย ถ้าหากได้กำหนดกันไว้
ราคาแห่งมลประกันภัยในทณ คือราคาแห่งส่วนโตเสียในงวดสุดท้าย
ประกันภัยน (The value of the insurable interest)

(๔) จำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัย: จำนวนเงินซึ่งเอา
ประกันภัยน คือจำนวนเงินอย่างสูงซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงรับจะไว้
ให้ ในเมื่อเกิดวินาศภัยชน

(๕) จำนวนเบี้ยประกันภัย และวิธีส่งเบี้ยประกัน

ภัย: วิธีส่งเบี้ยประกันภัย เช่นส่งมัดตราจอง หรือ ๖ เดือนต่อครั้ง หรือ ๓ เดือนต่อครั้งเป็นต้น

(๖) ถ้าหากสัญญาประกันภัยมีกำหนดเวลา ต้องลงเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดลงไว้ด้วย: ทงนถเพชคความชระคจก ในภการคําณจณถําหนดเวลา อักประการหนึ่ง โดยเหตุที่สัญญาประกันภัยนั้น สัญญาอาจมีความประสงค์ที่จะยังไม่ไหม้ผลบังคับในวันที่ทำสัญญาภณน แต่ให้ไหม้ผลบังคับกันในภายหลังก็เป็นได้ เช่นผู้เอาประกันภัย สิ้นค้าที่จะส่งไป ต่างประเทศ อาจระกําหนด จมเวลา ที่คิดค่าเรือจะออกเดินทางวันเริ่มต้นลงไว้ก็ได้

(๗) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับประกันภัย

(๘) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้เอาประกันภัย

(๙) ชื่อของผู้รับประกันภัย ถ้าจะพึงมี

(๑๐) วันทำสัญญาประกันภัย

(๑๑) สถานที่และวันที่ได้ทำกรมธรรม์ประกันภัย

นอกจากรายการที่กล่าวมาแล้ว ในกรมธรรม์ประกันภัยมักจะมีข้อความอื่น ๆ อีก ซึ่งข้อความเหล่านั้นโดยมากกำหนดไว้เพื่อประโยชน์ของผู้รับประกันภัยเอง และข้อความเหล่านั้นมักพิมพ์ด้วยตัวอักษรเล็ก ๆ จนแทบจะอ่านไม่ได้ก็ตาม เพราะฉะนั้นกฎหมายบางประเทศจึงเขาเกี่ยวข้องกับ โดยมีบทบัญญัติว่า ข้อความที่พิมพ์ในกรมธรรม์ประกันภัยจะต้องพิมพ์ให้อ่านได้ความชัดเจนตามสมควร.

หมวด ๕

ประกันวินาศภัย

วิเคราะห์ศัพท์ “วินาศภัย” :- มาตรา ๘๖๘ บัญญัติ
 ว่า “อันคำว่า “วินาศภัย” ในหมวดนี้ ท่านหมายรวมเอา
 ความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้”
 เพราะฉะนั้นสัญญาประกันวินาศภัยจึงเป็นสัญญาประกันภัยเพื่อความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งความเสียหายนั้นอาจประมาณเป็นเงินได้ ได้แก่การประกันอศกภัย ประกันโจรภัย สำหรับทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ ประกันความตายหรือการเจ็บป่วยของสัตว์ เป็นต้น

ที่ว่า “ความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้” นั้น ย่อมไม่กินความถึงความเสียหายอันเกี่ยวข้องกับความรู้สึกหรือความพอใจของผู้เอาประกันภัยเป็นส่วนตัว เช่นผู้เอาประกันภัยได้ประกันอศกภัยไว้สำหรับทรัพย์สินหนึ่งซึ่งได้รับมรดกตกทอดมา ถ้าแม้อุบัติเป็นอันตรายสูญหายเพราะอศกภัย ผู้เอาประกันภัยจะตราค่าทรัพย์สินนั้นเพื่อเรียกของเอาจากผู้รับประกันภัย สำหรับ ความเสียหายนี้เองแต่ความรู้สึกใคร่และความเสียหาย อันเป็นความพอใจส่วนตัวของผู้เอาประกันภัยด้วยไม่ได้ ทรัพย์สินนั้นราคาจริงเพียงไร ผู้เอา

ประกันภัยก็เรียกของจากผู้รับประกันภัยได้เพียงนั้น เพราะกฎหมาย
ยอมไม่คุ้มครองถึงความเสียหายซึ่งไม่พึงประมาณเป็นเงินได้

การทำสัญญาประกันภัยเป็นสองราย หรือ กว่า นั้น:-

ถ้าผู้เอาประกันภัยได้เอาทรัพย์ประกันวินาศภัยไว้หลายแห่ง และ
เกิดวินาศภัยขึ้น อาจมีบทบัญญัติว่า ผู้เอาประกันภัยจะเรียกของเอา
ค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยได้อย่างไรและเพียงไร มาตรา
๘๗๐ บัญญัติว่า "ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่า
นั้นพร้อมกันเพื่อความวินาศภัยอันเดียวกัน และจำนวนเงิน
ซึ่งเอาประกันภัยรวมกันทั้งหมดนั้น ท่วมจำนวนที่วินาศจริง
ไซ้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน
เพียงเสมอจำนวนวินาศจริงเท่านั้น ผู้รับประกันภัยแต่ละคน
ต้องให้เงินจำนวนวินาศจริงแบ่งตามส่วนมาก น้อย ที่ตนได้รับ
ประกันภัยไว้"

อันสัญญาประกันภัยทั้งหลาย ถ้าลงวันเดียวกัน ท่าน
ให้ถือว่าได้ทำพร้อมกัน

ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองราย หรือ กว่านั้นสืบ
เนื่องเป็นลำดับกัน ท่านว่าผู้รับประกันภัยคนแรกจะต้อง
รับผิดชอบเพื่อความวินาศภัยก่อน ถ้าและจำนวนเงินซึ่งผู้รับ
ประกันภัยคนแรกได้ไชนั้นยังไม่คุ้มจำนวนวินาศภัยไซ้ ผู้
รับประกันภัยคนถัดไปก็ต้องรับผิดชอบในส่วนที่ยังขาดอยู่นั้นต่อ ๆ
กันไปจนกว่าจะคุ้มวินาศ"

ตามความในมาตราที่กล่าวข้างบนนี้จะเห็นได้ว่า ในระหว่าง
 ผู้รับประกันภัยด้วยกันใครจะต้องชำระค่าสินไหมทดแทนอย่างไรนั้น จะ
 ต้องพิจารณาว่า สัญญาประกันภัยเหล่านั้นได้ทำพร้อมกันหรือก่อนหลัง
 กัน ถ้าได้ทำก่อนหลังกัน ผู้รับประกันภัยคนแรกก็ของรับผิดชอบเพื่อความ
 วิชาศิกภัยก่อนจนเต็มจำนวนที่ตนได้รับประกันภัยไว้ เมื่อจำนวนเงินที่
 ผู้รับประกันภัยคนแรกได้ใช้ไหยงไม่เต็มจำนวนวิชาศิกภัย ยังขาดอยู่
 อีกเท่าใด ผู้รับประกันภัยที่ถัดไปก็ของรับผิดชอบชำระส่วนที่ยังขาดอยู่
 นั้นเท่าจำนวนที่เขารับประกันภัยไว้ ต่อ ๆ กันไปจนกว่าจะคุ้มวิชาศิก
 เช่นบ้านหลังหนึ่งราคา ๓๐,๐๐๐ บาท ผู้เอาประกันภัยได้เอาไปประกันภัย
 ไว้แก่บริษัทรับประกันไฟ ๓ แห่ง ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท โดยประกันภัยคน
 ละคราวดับเนื่องเป็นลำดับกัน เมื่อไฟไหม้บ้านหลังนั้นทั้งหมด บริษัท
 รับประกันภัยจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนดังต่อไปนี้ คือ

บริษัทแรกใช้	๕๐๐๐ บาท
บริษัทที่สองใช้	๕๐๐๐ ,,
บริษัทหลังใช้	๕๐๐๐ ,,

ถ้าสัญญาประกันภัยเหล่านั้นได้ทำพร้อมกัน กรมชอที่จะต้อง
 พิจารณาต่อไปว่า จำนวนเงินซึ่งเอาไปประกันภัยรวมกันทั้งหมดนั้น
 คุ้มจำนวนวิชาศิกจริงหรือไม่ ถ้าไม่คุ้ม ผู้รับประกันภัยก็ต่างจะ
 ต้องรับผิดชอบเท่าจำนวนที่ตนรับประกันภัยไว้ เช่น บ้านราคา ๓๐,๐๐๐ บาท
 ผู้เอาประกันภัยได้เอาไปประกันไฟไว้กับบริษัท ๓ บริษัทในวันเดียวกัน
 คือบริษัท ๓ เบงเงิน ๓๐๐๐ บาท บริษัท ๒ เบงเงิน ๒๐๐๐ บาท

บริษัท ๓ เป็นเงิน ๓๐๐๐ บาท ถ้าไฟไหม้บ้านทั้งหมด จะเห็นได้ว่า
จำนวนเงินที่เขาประกันภัยไฟทั้งหมดรวมกันเพียง ๖๐๐๐ บาทเท่านั้น ซึ่ง
ไม่ท่วมจำนวนวิชาจริง เพราะฉะนั้นผู้รับประกันภัยแต่ละบริษัทก็จะ
ต้องรับผิดชอบเท่าจำนวนที่ตนได้รับประกันภัยไว้.

แต่ถ้าสมมติว่า บริษัททั้ง ๓ นั้นรับประกันภัยไฟบริษัทละ ๕๐๐๐
บาท ถ้าไฟไหม้บ้านหนึ่งคน ผู้เอาประกันภัยเสียหายไปแค่เพียง
๕๐๐๐ บาท คงน้อยจนเห็นได้ว่าจำนวนเงินที่เขาประกันภัยไฟทั้งหมดนั้น
มากกว่าจำนวนที่เสียหาย แต่เนื่องจากสัญญาเอาประกันภัยเป็นสัญญาที่
แทนความเสียหาย ผู้เอาประกันภัยจะเรียกของเอาจากบริษัทเกินกว่า
ที่ตนเสียหายไม่ได้ ผู้เอาประกันภัยจึงมีสิทธิเรียกของเอาจากทั้ง ๓
บริษัทได้แค่เพียง ๕๐๐๐ บาทเท่านั้น และบริษัทเหล่านั้นจะต้องเฉลี่ยกัน
ตามส่วนที่ตนได้รับประกันภัยไว้ ซึ่งในทบทบริษัทรับประกันภัยไว้ตั้ง
เท่า ๆ กัน แต่ละบริษัทจึงต้องเฉลี่ยกันบริษัทละ ๓๐๐๐ บาท คง
เป็นดังนี้.

ในการที่ผู้เอาประกันภัยได้เอาทรัพย์สินของตนไปประกันภัยไว้
หลายแห่ง ผู้รับประกันภัยเหล่านั้นหาใช้ลูกหน้ร่วมกันไม่ได้ และโดย
เหตุที่สิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันภัยย่อมมีบทบังคับอยู่แล้ว เช่น
ตามมาตรา ๘๗๐ ที่กล่าวมาแต่ก่อนแล้ว เพราะฉะนั้นไม่ว่าสัญญาประกัน
ภัยเหล่านั้นจะได้ทำพร้อมกันทีเดียว หรือทำต่างแห่งเป็นลำดับกันก็ตาม การ
ที่ผู้เอาประกันภัยยอมส่งทรัพย์สินของตนให้ผู้รับประกันภัยรายหนึ่งนั้น ย่อม
ไม่กระทบกระเทืองถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันภัยรายอื่น ๆ (มาตรา
๘๗๓)

ผู้เอาประกันภัยบอกเลิกสัญญา:— มาตรา ๘๗๒ บัญญัติว่า
 “ก่อนเริ่มเสี่ยงภัยผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกสัญญา เสียก็ได้
 แต่ผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้เบี้ยประกันภัยทั้งจำนวน”

โดยปกติเรื่องเช่นนี้มักจะไม่ใคร่เกิดขึ้นบ่อยนัก เพราะโดย
 ปกติเมื่อผู้เอาประกันภัยส่งเบี้ยประกันภัยแล้ว ก็เลยเริ่มเอา
 เสี่ยงภัยไปทีเดียว เรื่องที่จะเกิดจนมักเป็นเรื่องประกันภัยในการชน
 ดิ่ง ซึ่งบางทีผู้เอาประกันภัยอาจกลับใจไม่ตั้งต้นค้าขายหลังที่ได้จัดทำ
 สัญญาประกันภัยจนเรียบร้อยแล้วเท่านั้น การที่กฎหมายให้ผู้รับประกัน
 ภัยได้เบี้ยประกันภัยทั้งจำนวนนั้นมักเพื่อเป็นการชดเชยในการที่ผู้รับประกัน
 ภัยขาดผลประโยชน์ที่ควรได้ตามสัญญา และทั้งสิทธิที่จะบอกเลิก
 สัญญานักมักจะแก่ผู้เอาประกันภัยแต่ฝ่ายเดียว ผู้รับประกันภัยห้าม
 สิทธิบอกเลิกสัญญาไม่ จึงไม่เป็นการยุติธรรมที่จะให้ผู้เอาประกัน
 ภัยบอกเลิกสัญญา โดยไม่ให้ผู้รับประกันภัยได้รับอะไรเป็นค่าตอบแทนบ้าง.

มูลประกันภัยลดลง:— ด้วยเหตุที่สัญญาประกันวินาศภัยเป็น
 สัญญาทดแทนความเสียหาย ค่าเงินใหม่ทดแทนตามธรรมตาจึงคำนวณ
 ตามค่าแห่งมูลประกันภัยในทรัพย์สินนั้น เพราะฉะนั้นถ้ามูลประกันภัย
 (insurable interest) ได้ลดน้อยถอยลงไปหนักในระหว่างอายุสัญญา
 ประกันภัยนั้น ผู้เอาประกันภัยก็อาจจะขอลดจำนวนเงินซึ่งตนเอาประกัน
 ภัยไว้ เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียค่าเบี้ยประกันภัยในอัตราเต็ม แต่การ
 ที่จะลดเบี้ยประกันภัยนั้น จะมอดกถ้าหรมเบี้ยประกันภัยที่จะต้องตั้ง

ต่อไปภายหน้าเท่านั้น ส่วนที่ส่งไปแต่จะขอคืนบางส่วนไม่ได้ (มาตรา ๘๗๓)

การกำหนดราคาแห่งมูลค่าประกันภัย :- ถ้าคู่สัญญาได้ตกลงกำหนดราคาแห่งมูลค่าประกันภัย (insurable interest) ไว้ ผู้รับประกันภัยจะขอคืนจำนวนค่าสินไหมทดแทน ก็แต่เมื่อพิสูจน์ได้ว่าราคาแห่งมูลค่าประกันภัยตามที่ตกลงกันไว้นั้น เป็นจำนวนสูงเกินไปหนัก และคืนจำนวนเบี้ยประกันภัยให้ตามส่วน กับทั้งดอกเบี้ยด้วย (มาตรา ๘๗๔)

การที่คู่สัญญาได้กำหนดราคาแห่งมูลค่าประกันภัยไว้ ก็เพื่อจะหลีกเลี่ยงข้อโต้แย้งที่ผู้รับประกันภัยมักยกขึ้นกล่าวหาว่า ความจริงผู้เอาประกันภัยมิได้เสียหายไปเท่าที่ตนมีส่วนได้ เสียเป็นเงินของในทรัพย์สินที่เอาประกันภัย เพราะฉะนั้นตามธรรมดาเมื่อคู่สัญญาได้กำหนดราคาแห่งมูลค่าประกันภัยไว้ ถ้าเกิดวินาศภัยขึ้นก็ขอคืนใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามราคามูลค่าประกันภัยที่ตกลงกันไว้เป็นหลัก แต่อย่างไรก็ดี ด้วยเหตุที่คู่สัญญาประกันภัยเป็นแต่สัญญาทดแทนความเสียหาย เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดการเสียหายขึ้น กฎหมายจึงยอมให้ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะขอคืนจำนวนค่าสินไหมทดแทนได้ แต่ว่า

(๓) ผู้รับประกันภัยต้องพิสูจน์ได้ว่าราคาแห่งมูลค่าประกันภัยตามที่ตกลงกันไว้นั้นเป็นจำนวนสูงเกินไปหนัก และ

(๒) ผู้รับประกันภัยจะต้องคืน เบี้ยประกันภัยที่ได้ออกไว้แล้วให้ตามส่วน กับทั้งดอกเบี้ยด้วย

การโอนวัตถุที่เอาประกันภัย :— สัญญาประกันวินาศภัยนั้น เจ็ด ข้ออยู่ใน จำพวก สัญญา ซึ่งต้องอาศัยคุณสมบัต ของ ผู้เอาประกันภัย กล่าวคือ ผู้รับประกันภัย ย่อมต้องพิจารณา ถึง ความระมัดระวัง ความ ประพฤติ และ ชื่อ เสียง ของ ผู้เอาประกันภัย เป็น เครื่องประกอบ ก่อนที่จะตกลงเข้าทำสัญญาด้วย เพราะฉะนั้นถ้าตามหลักทั่วไป สัญญาประกันภัยย่อมสิ้นสุดลงเมื่อผู้เอาประกันภัยตาย หรือเมื่อโอนวัตถุที่เอาประกันภัยนั้นไป แต่ด้วยเหตุที่ว่า ถ้าจะถือตามหลักทั่วไปแล้ว อาจเป็นการขัดข้องในทางปฏิบัติ เพราะเมื่อผู้รับประกันภัย ย่อมตกลงเข้าทำสัญญาแล้ว ความจริงผู้รับประกันภัย ย่อมพึงเสียดังภัยที่ตนรับเสียดัง ยิ่งกว่าพึงเสียดังคุณสมบัต ของผู้เอาประกันภัย เพราะฉะนั้นการที่ผู้เอาประกันภัยตาย หรือ โอนวัตถุที่เอาประกันภัยไป ยังบุคคลอื่น จึงไม่สมควรจะเป็นเหตุให้ สัญญาประกันภัย ต้องระงับเสมอไป ด้วยเหตุนี้มาตรา ๔๗๕ จึงได้บัญญัติว่า “ถ้าวัตถุอันได้เอาประกันภัยไว้ นั้น เปลี่ยนมือไปจากผู้เอาประกันภัยโดย พันิชกรรมก็ดี หรือโดยบทบัญญัติกฎหมายก็ดี ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยก็ย่อมโอนตามไปด้วย ถ้าในสัญญามีได้ กำหนดไว้ เป็นอย่างอื่น เมื่อผู้เอาประกันภัยโอนวัตถุที่เอาประกันภัย และบอกกล่าวการโอนไป ยังผู้รับประกันภัยไซ้ ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยนั้นย่อมโอนตามไปด้วย อนึ่ง ถ้าในการโอนเช่นนั้น ช่องแห่ง ภัย เปลี่ยนแปลงไป หรือ เพิ่มขึ้น หนัก ไซ้ ท่านว่า สัญญาประกันภัยนั้นกลายเป็นโมฆะ ”

การที่จัดทักขณได้เอาประกันภัยเปลี่ยนมือไปจากผู้เอาประกันภัย
 โดยบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น เช่น โดยทางรับมรดกเป็นต้น
 มีข้อทักขณดังเกิดคือ บทบัญญัติของวรรค ๒ นี้ไม่ใช่บท
 เกี่ยวด้วยความส่งมอบทรัพย์สิน หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะ
 มีข้อความให้อานาจคู่สัญญาตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้ ส่วนข้อความ
 ในวรรคแรกนั้น เมื่อแปลในทางตรงกันข้ามแล้วก็จะเห็นว่า เป็นบท
 อันเกี่ยวข้องด้วยความส่งมอบทรัพย์สินของประชาชน เพราะฉะนั้นถ้า
 บวชที่จะมีข้อสัญญาว่า ถ้าผู้เอาประกันภัยตาย ให้ถือว่า สัญญา
 ประกันภัยนั้นเป็นอันระงับไป ข้อสัญญานักใช้บังคับหาได้ไม่

ผู้รับประกันภัยหรือผู้เอาประกันภัยล้มละลาย:— มาตรา
 ๘๘๐ บัญญัติว่า “ ถ้าผู้รับประกันภัยต้องกำพิพากษาให้ เป็นคน
 ล้มละลาย ผู้เอาประกันภัยจะเรียกให้หาประกันอันสมควรให้
 แก่ตนก็ได้ หรือจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ ”

ถ้าผู้เอาประกันภัยต้องกำพิพากษาให้ เป็นคน ล้มละลาย
 ท่านให้ ใช้ วิธีเดียวกันนี้บังคับตามควรแก่เรื่อง แต่กระนั้น
 ก็ดี ถ้าเบี้ยประกันภัยได้ส่งแล้วเต็มจำนวนเพื่ออายุประกันภัย
 เป็นระยะเวลาไม่น้อยเท่าใดไซ้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับประกัน
 ภัยบอกเลิกสัญญาก่อนระยะเวลานั้นสุดลง ”

การที่คัดพิพากษาให้ผู้ใดคนหนึ่งเป็นคนล้มละลายนั้น เพียง
 ท่านหาทำให้สัญญาในระหว่างผู้ล้มละลาย กับผู้อื่นเป็นอันเลิกไปไม่
 ไม่ แต่การที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งถูก พักพิพากษาให้ เป็น คนล้มละลาย

อาจเบี่ยงเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งบอกเลิกสัญญาเสียได้ เช่นตามทบทบัญญัติ
 ไว้ ในมาตรา ๘๗๖ ที่กล่าวมาเช่นต้น ในส่วนผู้ล้มละลายนั้น ถ้า
 เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ เห็นว่า สัญญานั้น มี ความ รับ ผิดชอบ เกิน ตัว
 เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ก็มีอำนาจปฏิเสธสัญญาเช่นว่านั้นได้ ผู้หนึ่ง
 ผู้ใดที่ได้รับความเสียหาย โดยเหตุที่เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ ปฏิเสธเช่น
 นั้น ก็มีอำนาจที่จะเอาฟ้องเป็นเจ้าหนี้ ในคดีล้มละลายตามจำนวนที่เขา
 ต้องเสียหายนั้นได้ (กฎหมายลักษณะล้มละลาย มาตรา ๕๓)

ฉะนั้น ใน การ ที่ ผู้รับประกันภัย ของ ค่าพหุราคาให้ เป็น คนล้ม
 ละลายนั้น สัญญาประกันภัยระหว่างผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประกันภัย
 จึงไม่จำเป็นจะต้องเลิกกันไปทีเดียว แต่อย่างไรก็ดี การล้มละลาย
 นั้นยอมทำให้ฐานะของผู้รับประกันภัยเปลี่ยนแปลงไป เพราะฉะนั้น
 มาตรา ที่ กล่าว ข้าง บน นั้นจึง ให้ อำนาจผู้เอา ประกันภัยที่จะเรียกให้ หา
 ประกันอันสมควร ให้แก่ตนก็ได้ เช่นใหม่บริษัทแห่งอื่นเขาเป็นผู้รับประกัน
 ว่า ถ้าเกิดวินาศภัยขึ้นแต่ผู้เอาประกันภัยไม่สามารถจะเรียกค่าสินไหม
 ทดแทนจากผู้รับประกันภัยได้แล้ว บริษัทแห่งอื่นนั้นจะเบินผู้ชำระค่า
 สินไหมทดแทนให้ตนเป็นต้น หรือผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกสัญญา
 เสียทีเดียว แล้วเอาฟ้องเอาค่าเสียหายสำหรับจำนวนเบี้ยประกันภัย
 ที่ส่งไปแล้ว พร้อมทั้งดอกเบี้ยด้วยก็ได้ เพราะการบอกเลิกสัญญานั้น
 ตามธรรมดา สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้ อีกฝ่ายหนึ่งได้กับคืนผู้ฐานะ
 ดังที่เป็นอยู่เดิม และการใช้ สิทธิเลิกสัญญา หากกระทบกระทั่งถึง
 สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายไม่ (มาตรา ๓๘๓)

ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย
 นั้น ถ้าหากผู้เอาประกันภัยได้ส่งเบี้ยประกันภัยครบจำนวนเพื่ออายุ
 ประกันภัยเป็นระยะเวลาไม่น้อยเท่าใดแล้ว จะเห็นได้ว่าผู้เอาประกัน
 ภัยยอมไม่มหนาทจะต้องทำอะไรต่อไปอีก การที่ผู้เอาประกันภัยล้ม
 ละลายหรือไม่นั้น จึงไม่ควรเป็นเหตุที่จะให้ผู้รับประกันภัยบอกเลิก
 สัญญาเสียในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวแล้ว เพราะถ้าภัยเกิดขึ้น
 ระหว่างระยะเวลานั้น ผู้เอาประกันภัยก็หมดทางใดเท่านั้น เมื่อ
 เช่นนี้กฎหมายจึงไม่ยอมให้ผู้รับประกันภัยบอกเลิกสัญญาเสียในระหว่าง
 ระยะเวลาเช่นว่านั้น ซึ่งจะเป็นการเอาเปรียบแก่ผู้เอาประกันภัย โดย
 ไม่เป็นธรรม.

การชำระค่าสินไหมทดแทน: เมื่อเกิดภัยขึ้นแล้ว ตาม
 มาตรา ๘๗๗ ผู้รับประกันภัยจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนดังต่อไปนี้.

(๑) เพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง: ค้ำวยเหตุที่สัญญา
 ประกันวินาศภัยเป็นสัญญาทดแทนความเสียหาย เพราะฉะนั้นผู้เอา
 ประกันภัยจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนต้องเสียหายไปโดยแท้จริงไม่ได้
 ผู้เอาประกันภัยจะเรียกร้องเอาได้ก็เพียงเท่าที่ตนเสียหาย แต่ต้องไม่
 เกินกว่าจำนวนที่เอาประกันภัยไว้.

๘๗๘. ๘๗๙. ๘๘๐. ๘๘๑. ๘๘๒. ๘๘๓. ๘๘๔. ๘๘๕. ๘๘๖. ๘๘๗. ๘๘๘. ๘๘๙. ๘๙๐.
 ๘๙๑. ๘๙๒. ๘๙๓. ๘๙๔. ๘๙๕. ๘๙๖. ๘๙๗. ๘๙๘. ๘๙๙. ๙๐๐.
 ๙๐๑. ๙๐๒. ๙๐๓. ๙๐๔. ๙๐๕. ๙๐๖. ๙๐๗. ๙๐๘. ๙๐๙. ๙๑๐.
 ๙๑๑. ๙๑๒. ๙๑๓. ๙๑๔. ๙๑๕. ๙๑๖. ๙๑๗. ๙๑๘. ๙๑๙. ๙๒๐.
 ๙๒๑. ๙๒๒. ๙๒๓. ๙๒๔. ๙๒๕. ๙๒๖. ๙๒๗. ๙๒๘. ๙๒๙. ๙๓๐.
 ๙๓๑. ๙๓๒. ๙๓๓. ๙๓๔. ๙๓๕. ๙๓๖. ๙๓๗. ๙๓๘. ๙๓๙. ๙๔๐.
 ๙๔๑. ๙๔๒. ๙๔๓. ๙๔๔. ๙๔๕. ๙๔๖. ๙๔๗. ๙๔๘. ๙๔๙. ๙๕๐.
 ๙๕๑. ๙๕๒. ๙๕๓. ๙๕๔. ๙๕๕. ๙๕๖. ๙๕๗. ๙๕๘. ๙๕๙. ๙๖๐.
 ๙๖๑. ๙๖๒. ๙๖๓. ๙๖๔. ๙๖๕. ๙๖๖. ๙๖๗. ๙๖๘. ๙๖๙. ๙๗๐.
 ๙๗๑. ๙๗๒. ๙๗๓. ๙๗๔. ๙๗๕. ๙๗๖. ๙๗๗. ๙๗๘. ๙๗๙. ๙๘๐.
 ๙๘๑. ๙๘๒. ๙๘๓. ๙๘๔. ๙๘๕. ๙๘๖. ๙๘๗. ๙๘๘. ๙๘๙. ๙๙๐.
 ๙๙๑. ๙๙๒. ๙๙๓. ๙๙๔. ๙๙๕. ๙๙๖. ๙๙๗. ๙๙๘. ๙๙๙. ๑๐๐๐.

๘๗๘. ๘๗๙. ๘๘๐. ๘๘๑. ๘๘๒. ๘๘๓. ๘๘๔. ๘๘๕. ๘๘๖. ๘๘๗. ๘๘๘. ๘๘๙. ๘๙๐.
 ๘๙๑. ๘๙๒. ๘๙๓. ๘๙๔. ๘๙๕. ๘๙๖. ๘๙๗. ๘๙๘. ๘๙๙. ๙๐๐.
 ๙๐๑. ๙๐๒. ๙๐๓. ๙๐๔. ๙๐๕. ๙๐๖. ๙๐๗. ๙๐๘. ๙๐๙. ๙๑๐.
 ๙๑๑. ๙๑๒. ๙๑๓. ๙๑๔. ๙๑๕. ๙๑๖. ๙๑๗. ๙๑๘. ๙๑๙. ๙๒๐.
 ๙๒๑. ๙๒๒. ๙๒๓. ๙๒๔. ๙๒๕. ๙๒๖. ๙๒๗. ๙๒๘. ๙๒๙. ๙๓๐.
 ๙๓๑. ๙๓๒. ๙๓๓. ๙๓๔. ๙๓๕. ๙๓๖. ๙๓๗. ๙๓๘. ๙๓๙. ๙๔๐.
 ๙๔๑. ๙๔๒. ๙๔๓. ๙๔๔. ๙๔๕. ๙๔๖. ๙๔๗. ๙๔๘. ๙๔๙. ๙๕๐.
 ๙๕๑. ๙๕๒. ๙๕๓. ๙๕๔. ๙๕๕. ๙๕๖. ๙๕๗. ๙๕๘. ๙๕๙. ๙๖๐.
 ๙๖๑. ๙๖๒. ๙๖๓. ๙๖๔. ๙๖๕. ๙๖๖. ๙๖๗. ๙๖๘. ๙๖๙. ๙๗๐.
 ๙๗๑. ๙๗๒. ๙๗๓. ๙๗๔. ๙๗๕. ๙๗๖. ๙๗๗. ๙๗๘. ๙๗๙. ๙๘๐.
 ๙๘๑. ๙๘๒. ๙๘๓. ๙๘๔. ๙๘๕. ๙๘๖. ๙๘๗. ๙๘๘. ๙๘๙. ๙๙๐.
 ๙๙๑. ๙๙๒. ๙๙๓. ๙๙๔. ๙๙๕. ๙๙๖. ๙๙๗. ๙๙๘. ๙๙๙. ๑๐๐๐.

๘๗๘. ๘๗๙. ๘๘๐. ๘๘๑. ๘๘๒. ๘๘๓. ๘๘๔. ๘๘๕. ๘๘๖. ๘๘๗. ๘๘๘. ๘๘๙. ๘๙๐.
 ๘๙๑. ๘๙๒. ๘๙๓. ๘๙๔. ๘๙๕. ๘๙๖. ๘๙๗. ๘๙๘. ๘๙๙. ๙๐๐.
 ๙๐๑. ๙๐๒. ๙๐๓. ๙๐๔. ๙๐๕. ๙๐๖. ๙๐๗. ๙๐๘. ๙๐๙. ๙๑๐.
 ๙๑๑. ๙๑๒. ๙๑๓. ๙๑๔. ๙๑๕. ๙๑๖. ๙๑๗. ๙๑๘. ๙๑๙. ๙๒๐.
 ๙๒๑. ๙๒๒. ๙๒๓. ๙๒๔. ๙๒๕. ๙๒๖. ๙๒๗. ๙๒๘. ๙๒๙. ๙๓๐.
 ๙๓๑. ๙๓๒. ๙๓๓. ๙๓๔. ๙๓๕. ๙๓๖. ๙๓๗. ๙๓๘. ๙๓๙. ๙๔๐.
 ๙๔๑. ๙๔๒. ๙๔๓. ๙๔๔. ๙๔๕. ๙๔๖. ๙๔๗. ๙๔๘. ๙๔๙. ๙๕๐.
 ๙๕๑. ๙๕๒. ๙๕๓. ๙๕๔. ๙๕๕. ๙๕๖. ๙๕๗. ๙๕๘. ๙๕๙. ๙๖๐.
 ๙๖๑. ๙๖๒. ๙๖๓. ๙๖๔. ๙๖๕. ๙๖๖. ๙๖๗. ๙๖๘. ๙๖๙. ๙๗๐.
 ๙๗๑. ๙๗๒. ๙๗๓. ๙๗๔. ๙๗๕. ๙๗๖. ๙๗๗. ๙๗๘. ๙๗๙. ๙๘๐.
 ๙๘๑. ๙๘๒. ๙๘๓. ๙๘๔. ๙๘๕. ๙๘๖. ๙๘๗. ๙๘๘. ๙๘๙. ๙๙๐.
 ๙๙๑. ๙๙๒. ๙๙๓. ๙๙๔. ๙๙๕. ๙๙๖. ๙๙๗. ๙๙๘. ๙๙๙. ๑๐๐๐.

(ก) ถ้าทรัพย์สินเอาประกันภัยถูกทำลายทั้งหมด การกำหนด
 ค่าสินไหมทดแทนคือ ราคาศราทรัพย์สินนั้น สัมมูลค่าทรัพย์สิน

ชนตั้งใจเก่า ๆ ตัวหนึ่งไปประกันไฟไว้ แดงเดือนนั้นถูกไฟไหม้หมด ค่า
สินไหมทดแทนคือราคาของเดือนตั้งใจเก่านั้น ไม่ใช่ราคาที่เขาเป็นเจ้าของ
ชื้อมาเมื่อยังใหม่.

(๑) ถ้าทรัพย์สินที่เขาประกันภัยเป็นแต่เพียงบุบสลาย แต่อาจ
ซ่อมแซมได้ จำนวนค่าสินไหมทดแทนก็คือค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซม
บวกกับราคาทรัพย์สินที่ตนชื้อถอยลง แต่ถ้าไม่อาจซ่อมแซมได้ จำนวน
ค่าเสียหายก็คือราคาทรัพย์สินที่ตนชื้อถอยลง.

อุทาหรณ์

ในคดีเรื่องหนึ่งโจทก์ได้เอาบ้านเก่าหลังหนึ่งไปประกันไฟไว้ ต่อ
มาเกิดไฟไหม้บ้านหลังนั้น ซึ่งจะต้องเสียค่าซ่อมแซม ๓๖๐๐ ปอนด์
แต่เมื่อซ่อมแซมแล้ว บ้านหลังนั้นจะมีราคาสูงชันกว่าเก่า ๖๐๐ ปอนด์
ศาลจึงพิเคราะห์ตัดสินว่า โจทก์พึงเรียกค่าสินไหมทดแทนได้เพียง ๓๐๐๐
ปอนด์.

(๒) เพื่อความบุบสลายอันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งได้เอา
ประกันภัยไว้ เพราะได้จัดการตามสมควร เพื่อป้องกันความ
วินาศภัย: โดยเหตุที่การจัดการป้องกันทรัพย์สินนั้นยอม
เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ผลประโยชน์เอง ฉะนั้นในการป้องกัน
ได้ทำให้เกิดความเสียหายอันแก่ทรัพย์สินที่เขาประกันภัย ความเสียหาย
นั้นยอมตกอยู่กับผู้รับประกันภัยด้วย เช่นเมื่อเกิดไฟไหม้ กอง
คัมเพลิงนั้นเขาชื้อไว้ ทำให้เขาของเครื่องใช้ หรือเครื่องแต่งบ้าน
ซึ่งเขาประกันภัยไว้บุบสลาย หรือของโยนทิ้งเขาของนั้นลงมาทาง

หน้าค่างเพื่อมิให้ถูกไฟไหม้ และเจ้าของนั้นบรรดตายไป ความเสียหายเช่นความชอมรวมอยู่ในกรมธรรม์ประกันภัยด้วย
 ถ้ากฎหมายมิได้บัญญัติไว้เช่นนั้นแล้ว ก็จะเป็นเหตุให้ผู้รับประกันภัยเถียงได้ว่า ค่าเสียหายเหตานั้นมิใช่ค่าเสียหายโดยตรงอันเนื่องมาจากภัยที่ตนได้รับประกันภัยไว้.

(๓) เพื่อบรรเทาค่าใช้จ่ายอันสมควรซึ่งได้เสียไปเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเอาประกันภัยไว้ให้มีวินาศ: โดยเหตุผลเช่นเดียวกับในข้อ (๒) ค่าใช้จ่ายที่ไต่เสียไปเช่นหย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้รับประกันภัย เพราะฉนั้นผู้รับประกันภัยจะต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ค่าดังกล่าวเช่นเงินที่ตนจ่ายไปว่า ถ้าแม่เป็นการจำเป็นที่จะต้องรีบมาข้างเคียงตง เพื่อป้องกันมิให้ไฟไหม้ลุกลามมา บรรเทาค่าใช้จ่ายและค่าเสียหายเช่นว่าน ช่อมันรวมอยู่ในสัญญาประกันภัยด้วย.

มาตรา ๘๗๗ บัญญัติต่อไปว่า "อันจำนวนวินาศจริงนั้น ท่านให้ตราค่าณสถานที่และในเวลาซึ่งเหตุวินาศภัยนั้นเกิดขึ้น อนึ่งจำนวนเงินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้ นั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักประมาณอันถูกต้องในการตราค่าเช่นว่านนั้น ท่านห้ามมิให้ คิด ค่าสินไหมทดแทน เกินไปกว่าจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้"

การตราค่าจำนวนวินาศภัยนั้น จะต้องตราค่าณสถานที่และในเวลาที่เกิดวินาศภัยได้เกิดขึ้น หรืออีก ในหนึ่งจะต้องตราค่าอย่าง

ราคาของในคดีคดีนี้ค่าตามหลักการค้าขายธรรมดา จะตีราคาตาม
 ขอบใจของผู้เอาประกันภัย หรือตีราคาสำหรับความรู้สึกความพอ
 ใจอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นหาได้ไม่ อนึ่งจำนวนเงินอันได้เอาประกัน
 ภัยไว้นั้น ตามธรรมเนียมฐานว่าเป็นหลักประมาณอันถูกต้อง
 แห่งราคาทรัพย์สินนั้น แต่ผู้รับประกันภัยก็มีโอกาสที่จะนำตัวหักต่าง
 ข้อต้นนั้นฐานตั้งกล่าวแต่ได้เสมอ เพื่อแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินที่
 เอาประกันภัยไว้นั้นราคาสูงเกินสมควร หรือว่าความจริงในเวลาที่
 เกิดวินาศภัยนั้น ทรัพย์สินนั้นหาราคาเท่ากับจำนวนที่เอาประกันภัย
 ไว้ไม่ เพราะตามธรรมเนียมยอมเสียราคาสูงเพราะการใช้มา
 แล้วเป็นเวลาหลาย ๆ ปี ถ้าผู้รับประกันภัยนำตัวได้เช่นนั้น การ
 ค่าณณค่าเงินใหม่ทดแทนที่ของค่าณณตามราคาที่เป็นจริงในขณะที่เกิด
 วินาศภัยนั้น เพราะฉะนั้น ในการทำสัญญาประกันวินาศภัย ผู้เอา
 ประกันภัยจึงควร ใช้ความ ระมัดระวัง ในการ ตีราคา ทรัพย์สินให้ใกล้เคียง
 ความจริงอย่างมากที่สุด กล่าวคือถ้าราคาตามมากไป ก็จะต้องเสียเบี้ย
 ประกันภัยอย่างสูง แต่เมื่อถึงเวลาเกิดวินาศภัยขึ้น จะเรียกร้อง
 เอาได้แต่เฉพาะเท่าที่เสียหายไปเท่านั้น แต่ถ้าราคาน้อยไป แม้จะ
 เสียหายมากก็ไม่มีทางจะเรียกร้องได้เกินจำนวนที่เอาประกันภัยไว้ อีก
 ประการหนึ่ง โดยที่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยนั้นราคาขายย่อมเสมอมา เพราะ
 การใช้ เพราะฉะนั้น ในการซื้อขายสัญญาประกันวินาศภัย ผู้เอา
 ประกันภัยไม่ควรลดมาชอน แต่ควรขอลดค่าเงินจำนวนที่เอาประกันภัย
 ลงเพื่อเสียเบี้ยประกันภัยแต่น้อย.

ควรตั้งเกณฑ์ ตามมาตรา ๘๗๗ น เมื่อการตรวจราคาจำนวนวินาศ
 ภัยจริงณสถานที่และในเวลาเกิดวินาศภัยคิดได้เป็นจำนวนเงินเท่าใด ผู้
 รับประกันภัยลมหนาวชดใช้แต่เพียงนั้น โดยไม่ต้องส่งคนเบี้ยประกัน
 ภัย ซึ่งผิดกับในกรณีทศสัญญาได้ตกลงกำหนดราคาแห่งมูลค่าประกัน
 ภัยกันไว้ตามมาตรา ๘๗๕ เพราะในกรณีหลังนั้นผู้รับประกันภัยจะ
 ชำงว่าราคาแห่งมูลค่าประกันภัยที่กำหนดไว้สูงไป ผู้รับประกันภัย
 ย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องส่งคนจำนวนเบี้ยประกันภัยให้ตามสัญญาบท ดอกเบี้ย
 ด้วย เพราะฉะนั้นในทางปฏิบัติกันตามธรรมดา ฉะนั้นอย่างยิ่งใน
 สัญญาประกันอัคคีภัย การที่จะตกลงกำหนดราคาแห่งมูลค่าประกันภัย จึง
 มักไม่ค่อยได้เท่ากันนัก

การตรวจราคาความเสียหายที่ตกลงมาแล้ว โดยมากก็เพื่อประโยชน์
 แก่ผู้รับประกันภัย ที่จะได้ตัดค่าสินไหมทดแทน ในการนี้ย่อมจะต้อง
 ศึกษาคู ชัยจรรยาซึ่งมีความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษเป็นหน้าที่การตรวจราคา
 ฉะนั้นค่าใช้จ่ายในการ ตรวจราคานั้นตามมาตรา ๘๗๘ จึงบัญญัติให้ เป็นหน้า
 ที่ของผู้รับประกันภัยจะต้องออกใช้

ความทุจริต หรือประมาท เลินเล่อ ของผู้เอา ประกัน
 ภัย: มาตรา ๘๗๘ บัญญัติว่า “ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบใน
 เมื่อความวินาศภัยหรือเหตุอื่นซึ่งได้ระบุไว้ในสัญญาอันนั้นได้เกิด
 ขึ้นเพราะความทุจริต หรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้าย
 แรงของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกัน

ผู้รับประกันภัยไม่ ต้องรับผิดชอบใน ความวินาศภัยอันเป็น
ผลโดย ตรง มา แต่ ความไม่สมประกอบใน เนื้อ แห่ง วัตถุ ที่เอา
ประกันภัย เว้นแต่จะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น ”

การที่ วินาศภัยเกิดขึ้น เพราะความทุจริต ของผู้เอาประกันภัย

นั้น ย่อมแต่เห็น ได้ชัดว่าผู้ รับประกันภัยไม่ควรจะรับผิดชอบ ส่วน
ความประมาทเดินเตลอย่างร้ายแรง ของผู้เอาประกันภัยที่จะเป็นเหตุให้
ผู้รับประกันภัยยกชดเชยเป็นข้อต่อสู้ ให้ตนพ้นจากความรับผิดชอบ เป็น
ข้อยากที่จะวินิจฉัยว่าอย่างไร จึงจะเป็นความประมาทเดินเตลอย่าง ร้าย
แรง เพราะเหตุว่าในการประกันวินาศภัยนั้น ภัยที่เกิดขึ้นโดยมากมัก
เนื่องมา แต่เหตุที่ ผู้เอาประกันภัย มีส่วนที่ ควรจะต้อง ถูก ต่าหนั อยู่ ด้วย
เช่นการที่ผู้เอา ประกันภัย ทำตะเกียงหก ทำให้เกิดไฟไหม้บ้านที่เอาประกัน
ภัยไว้ ถ้าจะปรับเขาว่าเป็นประมาทเดินเตลอย่างร้ายแรงของผู้
เอาประกันภัยแล้ว สัญญาประกันภัยก็ไม่ได้จะได้อันใด เพราะการเอา
ประกันภัยทรัพย์สินสิ่งใดนั้น ตามธรรมดา ผู้เอาประกันภัย มีได้ประสงค์ ที่จะ
ป้องกันแต่เฉพาะภัยซึ่งเกิดแต่เหตุอันสุดด้วย หรือภัยอันเนื่องมาจากการ
กระทำของบุคคลภายนอกเท่านั้น ผู้เอาประกันภัยยอมค่านางงภัยอันจะ
เกิดจากความประมาทเดินเตลของตนด้วย แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่ว่าความ
ประมาทเดินเตลอย่างไรจึงจะถือเป็นความประมาทเดินเตลอย่างร้ายแรง
หรือไม่นั้น โดยมากเป็นปัญหาอันเกี่ยวกมข้อเท็จจริง ซึ่งศาลจะต้อง
วินิจฉัยเป็นเรื่อง ๆ จะวางหลักเกณฑ์แน่นอนลงอย่างใดหาได้ไม่ ข้อ
ที่พึงสังเกตก็คือ ความประมาทเดินเตลอันจะถึงขนาดเป็นความประมาท

เดินเตล็ดอย่างร้ายแรงนั้น ควรเป็น ความประมาท เดินเตล็ด ซึ่งจะ
 ให้อภัยกันไม่ได้จริง ๆ เช่นผู้เอาประกันภัยเอาพานเบนขึ้นเก็บเงิน
 ข้างเตาไฟเป็นจำนวนมากมาย ซึ่งคนธรรมดาอาจจะสังเกตเห็นได้ว่าการ
 ทำเช่นนั้นจะทำให้เกิดไฟลุกขึ้น ถ้าผู้เอาประกันภัยไม่ใช้ความระมัด
 ระวังในการนั้นแต่เกิดไฟไหม้ขึ้น ก็คงจะวินิจฉัยได้ว่าเป็นความประมาท
 เดินเตล็ดอย่างร้ายแรง

มีข้อควรคิดต่อไปว่า ถ้าวินิจฉัยคดีเกิดขึ้นเพราะความ
 ทุจริตหรือความประมาทเดินเตล็ดอย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัย แต่
 เกิดขึ้นโดยความทุจริตหรือความประมาทเดินเตล็ดอย่างร้ายแรงของบุคคล
 ภายนอกที่เอาประกันภัย เช่นคนใช้เป็นคน ดังนั้นจะเป็นเหตุ
 ให้ผู้รับประกันภัย ยกข้อต่อสู้ตาม มาตราที่กล่าวแต่ได้หรือไม่ ใน
 ปัญหาข้อนี้ น่าจะตอบว่า ความทุจริตหรือความ ประมาท
 เดินเตล็ดอย่างร้ายแรงของคนใช้นั้น นายมั่งอหวู่เหินเกยวของด้วย
 หรือไม่ ถ้านายมั่งอหวู่เหินเกยวของด้วยแล้ว ความทุจริตหรือ
 ความประมาท เดินเตล็ด ของคนใช้ ก็อาจถือ เป็นความทุจริต หรือความ
 ประมาทเดินเตล็ดของนายได้ แต่ถ้านายมิได้มีส่วนเกยวของ ในความ
 ทุจริตหรือความประมาทเดินเตล็ดของคนใช้แล้ว กรมทางที่จะคดีว่า
 นายหาควรคดีของรับผิดชอบหรือไม่ เพราะมาตรา ๘๗๘ นั้นเป็นบทยกเว้นความ
 รับผิดชอบของผู้รับประกันภัย จึงต้องศึกษาโดยเคร่งครัดว่า การที่
 ผู้รับประกันภัยจะยกประ โยชน์แห่งมาตราที่กล่าวได้ ก็แต่เมื่อเป็นความ
 ทุจริตหรือความประมาทเดินเตล็ดอย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัยหรือ
 ผู้รับประกัน โยชน์ โดยตรงเท่านั้น

ในคดีอั้งถฤษเรื่องหนึ่งศาลตัดสินว่า การวางเพลิงที่เกิดขึ้น โดยการจงใจกระทำผิดของบุคคลที่ ๓ ซึ่งผู้เอาประกันภัยมิได้รู้เห็น เกี่ยวข้องด้วย ถึงแม้วาผู้กระทำผิดนั้นจะเป็นภรรยาของผู้เอาประกันภัย ก็ดี ก็หาทำให้ผู้เอาประกันภัยหมดสิทธิที่จะเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้นไม่.

การรับช่วงสิทธิ์:— ตามธรรมดาเมื่อบุคคลใดกระทำการ ตระเมิดเป็นเหตุให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้อื่น บุคคลผู้นั้นยอมมี หน้าที่จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของทรัพย์สินนั้น ในกรณี ที่เจ้าของได้เอาทรัพย์สินนั้นไปประกันภัยไว้ แล้วผู้มากระทำการ ตระเมิดเป็นเหตุให้เกิดเสียหายต่อทรัพย์สินนั้น ถ้าไม่มีอะไรห้ามไว้ เจ้า ของทรัพย์สินก็ชอบที่จะรับค่าสินไหมทดแทนถึงสองครั้งในความเสียหาย ซ้ำกัน คือ ได้ค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยโดยผลแห่ง สัญญาประกันภัย และได้ค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลผู้ทำการตระเมิด นั้น แต่การได้ค่าสินไหมทดแทนถึงสองครั้งนั้นยอมขัดกันต่อกันในเรื่อง สัญญาประกันภัย เพราะสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาทดแทนความ เสียหาย เพราะฉะนั้นมาตรา ๑๘๐ จึงบัญญัติว่า “ถ้าความวินาศภัย นั้นได้เกิดขึ้นเพราะการกระทำของบุคคลภายนอกไซ้” ผู้ รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไป เป็นจำนวนเพียงใด ผู้รับประกันภัยย่อมเข้ารับช่วงสิทธิ์ของผู้เอาประกันภัย และ ของผู้รับประกันภัยซึ่งมีต่อบุคคลภายนอกเพียงนั้น

ถ้าผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแต่เพียง
บางส่วนไซ้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยนั้นใช้สิทธิของตน
ให้เสื่อมเสียสิทธิของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับเอาประโยชน์
ในการที่จะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอก
นอกเพื่อเศษแห่งจำนวนวินาศนั้น.

ขทาหรณ

ก. เขาประกันไฟบ้านหลังหนึ่งไว้เป็นจำนวน ๓,๐๐๐ บาท ต่อ
มา ข. เป็นผู้วางเพลิงเผาบ้านของ ก. เสียหายไป ๓,๐๐๐ บาท เมื่อ
ผู้รับประกันภัยใช้เงินให้ ก. ไปแล้ว ๓,๐๐๐ บาท ผู้รับประกันภัยก็
รวบรวมข้อเท็จจริงของ ก. ที่จะไปโต้แย้งเขาจาก ข. สำหรับค่าเสียหาย
๓,๐๐๐ บาทนั้น.

แต่ถ้า ก. เสียหายถึง ๓,๕๐๐ บาท เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้รับประกัน
ภัยยอมมหนาทใช้เงินให้แก่ ก. เพียง ๓,๐๐๐ บาท คือเท่าจำนวนที่ ก.
เขาประกันภัยไว้ เพราะฉะนั้นในเรื่องเช่นนี้ ผู้รับประกันภัยจะใช้
สิทธิของตนให้เสื่อมเสียสิทธิของ ก. ในการที่ ก. จะเรียกร้องเอา
ค่าเสียหายจาก ข. สำหรับอีก ๕๐๐ บาทนั้นไม่ได้ กล่าวคือ สันนิษฐานว่า
ก. และผู้รับประกันภัยร่วมกันเป็นโจทก์ฟ้อง ข. และศาลตัดสินให้
ข. ไร่ราคาบ้าน ๓,๕๐๐ บาท ตามธรรมดาตายคทรัพย์ของ ข. ได้
เงินไม่ถึง ๓,๕๐๐ บาท ก. และผู้รับประกันภัยก็ยอมจะไต่รับเฉลี่ย
หนี้ตามส่วนที่ตนเป็นเจ้าหนี้ โดยผลแห่งคำพิพากษา แต่โดย
อาศัยวรรค ๒ ของมาตราที่กล่าวมาแต่ ผู้รับประกันภัยจะต้องให้

กฎหมายลักษณะประกันภัย

ก. ได้รับชำระเงินเต็ม ๕๐๐ บาทเสียก่อนแล้วผู้รับประกันภัยจึงจะรับชำระหนี้ของตนได้.

ตามมาตรา ๔๖๖ วรรคสอง หมายความว่า เมื่อมีการเสียหายเกิดขึ้น ผู้รับประกันภัยจะไม่ยอมใช้เงิน โดยอ้างเหตุว่า ผู้เช่าประกันภัยมีสิทธิจะไปเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเขาจากบุคคลภายนอกแล้วหาได้ไม่.

อีกประการหนึ่งควรสังเกตว่า การที่ผู้รับประกันภัยจะเข้ารับผิดชอบสิทธิตามมาตรา ๔๖๖ หมายความว่า "ถ้าความวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้นเพราะการกระทำของบุคคลภายนอก" ซึ่งแสดงว่าความประสงค์ของกฎหมายมุ่งไปในทางระมัดระวัง แต่สมมติว่า ถ้าความวินาศภัยนั้นมิได้เกิดขึ้นเพราะการกระทำของบุคคลภายนอก แต่หากเกิดขึ้น โดยผู้เช่าประกันภัยมีสิทธิตามสัญญาที่จะได้รับชดเชยค่าเสียหายจากบุคคลภายนอกสำหรับความวินาศภัยเช่นว่านั้น ผู้รับประกันภัยจะเข้ารับผิดชอบสิทธิของผู้เช่าประกันภัยได้หรือไม่ ในมาตรา ๔๖๖ วรรคสอง สมมติว่าเจ้าของบ้านที่ให้ผู้เช่าไป ได้เข้าบ้านหลังฝนไปประกนไฟได้ และยังมสัญญากับผู้เช่าอีกว่า ตามความเสียหายเกิดขึ้นแก่บ้านที่เช่านั้น ผู้เช่ามีหน้าที่ " จะต้องซ่อมแซมให้เต็มเหมือนดังเดิม สมมติว่าเกิดไฟไหม้บ้านนั้นขึ้น และผู้รับประกันภัยได้ชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของบ้านไปแล้ว ผู้รับประกันภัยจะเข้ารับผิดชอบสิทธิของเจ้าของบ้านที่ประสงค์จะบังคับเขาแก่ผู้เช่าได้หรือไม่ จึงอยู่ดังแต่ตาม มาตรา ๔๖๐ จะมีได้กต่างลง แต่ถ้าพลิกกลับไปดูมาตรา ๒๒๗ ซึ่งบัญญัติว่า "เมื่อเจ้าหนี้ได้รับค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย

เต็มตามราคาทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนนนั้นแล้ว ท่าน
ว่าลูกหนยอมเข้าสู่ฐานะเป็นผู้รับช่วงสิทธิของเจ้าหนอื่นเกี่ยวกับ
ทรัพย์สินหรือสิทธิอื่น ๆ ด้วยอำนาจกฎหมาย” แล้วก็น่าจะ
เห็นว่า ทัศนความถงเรื่องทกถาวมานนตวย.

มขอทคควรคคคชไปว่า เมอผุ รมปรกนภยอย ในฐานะทจะ
เขารบชวงตทชตงถถาวมาตถอ ถาผุ เขาปรกนภยไต้ไปตถถงรับ
ทารชาระหนจากบคคตภายนอกลยทงหมตทค หรือคตบวงถงนทค ผุ
เขาปรกนภยจรมลทชอยางไรบ่างหรือไม.

ใน ข้อ ๓ ถ้า บคคต ภายนอ ก ชาระ ค่ำสินใหม่ ทด แทน ให้ แก่ ผุ
เขาปรกนภยก่อนทผุ รมปรกนภยจะไต้ใช้ค่ำสินใหม่ทดแทนให้ แก่ ผุ เขา
ปรกนภยกคงไมไต้ มบญหานท เพราะเมอผุ รมปรกนภยยังมีไต้ชาระ
ค่ำสินใหม่ทดแทนให้ แก่ ผุ เขาปรกนภย ผุ รมปรกนภยคยงไมอย ใน
ฐานะทจะเขารบชวงตทช ผุ รมปรกนภยคคงมเพยงชอคอสู่ ทจะไม
คองใช้ ค่ำสินใหม่ทดแทน ถำหรับถงนท ผุ เขา ปรกนภยไต้ รม ชาระจาก
บคคตภายนอกลยทงแทนน

แต่ถาผุ เขาปรกนภยไต้รับค่ำสินใหม่ทดแทนจากผุ รมปรกนภยจน
คัมจำนวนนทคตถอ ถลยงไปรับชาระหนจากบคคตภายนอกลยทงเช่น
ผุ รมปรกนภยชชอมทจะเรยทเงินคน จากผุ เขาปรกนภยไต้ เทาทผุ เขา
ปรกนภยไปรับชาระหน จากบคคตภายนอกลน โดยเหตุผลทจวเงิน
จำนวนนยอมถอไต้วำเพนถาภอนมคควรไต้ หรือมฉะนผุ รมปรกนภย
จะเรยทรองเขาเงินจากบคคตภายนอกลยทงคณเขารบชวงตทชค คงจะไต้

ถ้าปรากฏว่าการที่บุคคลภายนอกชำระหนี้หนี้ได้เป็นไปโดยสุจริต แต่
ถ้าการที่บุคคลภายนอกชำระหนี้ให้แก่ผู้เอาประกันภัยนั้นเป็นไปโดย
สุจริต ผู้รับประกันภัยจะไปเรียกร้องเอาจากเขาไม่ได้ เพราะ
การชำระหนี้หนี้ได้ทำให้แก่ผู้ครองตามปรากฏแห่งสิทธิในมรดก
(มาตรา ๓๓๖)

ถ้าในการที่ผู้เอาประกันภัยยอมรับชำระหนี้จากบุคคลภายนอก
ดังกล่าวมาข้างบนนั้นรับเอาแต่บางส่วน และสละเสียบางส่วน ผู้เอา
ประกันภัยก็อาจต้องรับผิดชอบแก่ผู้รับประกันภัยในส่วนที่ตนสละเสีย
นั้น เช่น ข. เผาบ้าน ก. ซึ่งเอาประกันไฟได้ บริษัทได้ชำระเงินค่า
สินไหมทดแทนให้ ก. ไปแล้ว สมมติว่าค่าเสียหายราคาถึง ๓๐๐๐ บาท
แต่ ก. ยอมรับเอาค่าเสียหายจาก ข. แต่เพียง ๓๐๐ บาท และยอมสละ
ให้ ๘๐๐ บาท ในเรื่องเช่นนี้เห็นว่าบริษัทรับประกันภัยอาจเรียกเงิน
๓๐๐ บาทจาก ก. และนอกจากนั้นยังเรียกเงินที่ ก. ยอมสละให้ ข. อีก
๘๐๐ บาทนั้นจาก ก. ได้ด้วย

ควรสังเกตว่า หลักในเรื่องรับช่วงสิทธินั้น ย่อมไม่ใช่บังคับใน
สัญญาประกันชีวิต เพราะสัญญาประกันชีวิตไม่ใช่สัญญาทดแทน
ความเสียหาย

ผู้เอาประกันภัยต้องบอกกล่าวเมื่อเกิด ความวินาศ :-
เมื่อเกิดความวินาศภัยชนผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์นั้นหากจะ
ต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับประกันภัยให้ทราบ โดยไม่ชักช้า เพื่อบริษัทประกัน
ภัยจะได้มีโอกาสดำเนินการคำนวณความเสียหาย ชำระเงินแก่ทรัพย์สินว่า

จะมีมากน้อยเพียงไร และเพื่อที่จะได้พิจารณาหาทางเข้าរបของสิ่ง
 ของผู้เอาประกันภัยอันมีคอบคองภายนอก ถ้าผู้เอาประกันภัยหรือผู้
 รับประโยชน์ได้ปฏิบัติดังที่กล่าวมาแล้ว เป็นเหตุให้ผู้รับประกันภัย
 ต้องเสียหาย เช่นการที่ไม่บอกให้ทราบนั้นเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกนั้น
 หดหายไป ทำให้ผู้รับประกันภัยไม่สามารถเข้าរបของสิ่ง
 เรียกค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกเช่นนี้ ผู้รับประกันภัยอาจ
 เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์
 ถ้าหากความเสียหายเช่นนั้นได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้เอาประกันภัยหรือผู้
 รับประโยชน์พึงจำไว้ว่าไม่สามารถที่จะปฏิบัติดังนั้นได้ คนกหาของรับ
 ผิดต่อผู้รับประกันภัยไม่ ดังมาตรา ๘๘๓ บัญญัติไว้ดังนี้ "ถ้าความ
 วินาศเกิดขึ้นเพราะภัยมีขึ้นต่อผู้รับประกันภัยตกลงประกันภัย
 ไว้ไว้ไซ้ เมื่อผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ทราบความ
 วินาศนั้นแล้ว ต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับประกันภัยโดยไม่ชักช้า

ถ้ามิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวไว้ในวรรคก่อน ผู้
 รับประกันภัยอาจ เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อ ความเสียหาย
 ภายนอกใด ๆ อันเกิดแต่การนั้นได้ เว้นแต่อกฝ่ายหนึ่งจะ
 พิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้"

หลักในเรื่อง ภัยเกิดขึ้น ตาม สัญญาหรือไม่ :- ตาม

มาตรา ๘๘๓ ที่กล่าวมาข้างบนนั้นจะพึงสังเกตได้ว่า ผู้เอาประกันภัยหรือ
 ผู้รับประโยชน์มีหน้าที่จะต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับประกันภัยเมื่อ "ความ
 วินาศเกิดขึ้น เพราะภัยมีขึ้นต่อผู้รับประกันภัยตกลงประกันภัยไว้"
 เพราะฉะนั้นถ้าความวินาศเกิด ขึ้นเพราะมีภัย อย่างอื่น ซึ่งผู้รับประกันภัย

มิได้ตกลงประกันภัยไว้ ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยนั้นก็ไม่จำเป็นต้องบอกไป เพราะแม้จะบอกไปผู้รับประกันภัยก็คงจะไม่ยอมใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ ผู้รับประกันภัยจะต้องอ้างว่าตนไม่ต้องรับผิดชอบสำหรับภัยอย่างอื่นที่ตนไม่ได้ตกลงประกันภัยไว้ การที่จะวินิจฉัยว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะภัยดังที่ผู้รับประกันภัยตกลงประกันภัยไว้หรือไม่นั้น บางทีไม่ใช่ของง่าย ฉะนั้นจึงมเหตุที่ต้องพิจารณาว่าความเสียหายหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลโดยตรงเนื่องมาจากภัยที่ผู้รับประกันภัยตกลงประกันภัยไว้หรือไม่ ถ้าเป็นผลโดยตรงของภัยที่ตกลงประกันภัยไว้ ผู้รับประกันภัยก็จะต้องรับผิดชอบ ฉะนั้นหากต้องรับผิดไม่ ต่อไปนั้นเป็นเหตุหากรณี ที่ศาลอังกฤษเคยตัดสินในเรื่องนี้

(๑) สินค้าจำนวนหนึ่ง เจ้าของได้เอาประกันภัยทางทะเล (sea peril) ไว้ ในระหว่างที่บรรทุกไปในเรือดำหนึ่ง ได้เกิดการเสียหายขึ้น เนื่องจากเหตุจลาจลของเรือดำนั้น เป็นเหตุให้น้ำทะเลไหลเข้ามาเปียกข้าวเสียหาย

ศาลตัดสินว่า ความเสียหายในเรื่องนี้เป็นผลโดยตรงเนื่องมาจากน้ำทะเล ไม่ใช่จากเหตุ เพราะฉะนั้นผู้รับประกันภัยของรับผิดชอบ

(๒) สินค้าจำนวนหนึ่งได้ส่งไปทางเรือ และมีประกันภัยทางทะเลไว้ ในสัญญาประกันภัยมีเงื่อนไขของผู้รับประกันภัยว่า จะไม่รับผิดชอบในผลแห่งความเสียหายอันเนื่องมาจากสงคราม ในระหว่างสงครามอเมริกา ฝ่ายสัมพันธมิตร ได้มีคำสั่งให้ดับไฟที่กระโจมไฟแห่งหนึ่งเสีย เนื่องจากไม่ให้เห็นแสงไฟ เรือที่บรรทุกสินค้านั้นได้เดินทางไปเกยที่หน้ามตง

ศาลวินิจฉัยว่า ความเสียหายนั้นเป็นผลโดยตรงจากภัยทางทะเล ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบ

(๓) ในระหว่างสงคราม โดยคำสั่งของกองทัพเรือ เรือเดินทะเลต้องแล่นไปโดยไม่จุดไฟ เรือเดินค้าหาหน่งเกิดโดนกับเรือพิฆาตคอร์บีต ซึ่งกำลังไล่เรือดำมวรน เรือสินค้าออกหาหน่งโดนกับเรือรบซึ่งแล่นเป็นพเลยงเรือดำมวรน ความเสียหายของเรือสินค้าทาง ๒ ตาน ถอย ฉา เผลง มา จาก การ สงคราม ผู้รับประกันภัยทางสงครามจะต้องรับผิดชอบ ไม่ใช่ผู้รับประกันภัยทางทะเล

(๔) ผู้เอาประกันภัยได้เอาประกันภัยกระจกหน้าร้านของตนสำหรับภัยทุกชนิด นอกจากภัยที่เกิดจากไฟไหม้ ต่อมาได้เกิดไฟไหม้ขึ้นที่ร้านข้างเคียง ผู้เอาประกันภัยได้ชวนของในร้านออกไปกองไว้ที่ด้านข้างหลังร้าน ผู้คนพวกหนึ่งพากันทุบกระจกหน้าร้านเข้าไปแย่งชิงเอาของเหล่านั้นพาไป

ศาลตัดสินว่า ผลโดยตรงแห่งความเสียหายในเรื่องนี้คือการที่ผู้คนใช้กำลังทุบกระจก เพราะฉะนั้นผู้รับประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ

อายุความ: การเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น ตาม มาตรา ๘๘๒ บัญญัติห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนด สองปี นับแต่วัน จินาศภัย ส่วนการเรียกให้ใช้หรือให้คืนเบี้ยประกัน ห้ามมิให้ฟ้อง คดีเมื่อพ้นเวลา สองปี นับแต่วันซึ่งตั้งที่จะเรียกให้ใช้หรือคืนเบี้ยประกันถึงกำหนด

หมวด ๒

วิธนะเพาะการประกันภัยในการรับขน

สัญญาประกันภัยในการรับขนย่อมคุ้มครองถึงความวินาศภัย

ทุกอย่าง :— ดังที่ได้อธิบายมาแล้วจะเห็นได้ว่า ในสัญญาประกัน
วินาศภัยตามธรรมเนียม ผู้รับประกันภัยจะต้องใช้ ค่าสินไหมทดแทน
ก็แต่เมื่อความวินาศเกิดขึ้น เป็นผล โดย ตรง เนื่อง จาก ม ภัยชน ดังผู้รับ
ประกันภัยตกลงประกันภัยไว้ มิฉะนั้นผู้รับประกันภัยก็หาต้องรับผิดชอบ
ชอบไม่ เพราะมีทางเถียงได้ว่าสัญญาประกันวินาศภัยไม่คุ้มครองภัย
อย่างอื่นนอกจากที่ตกลงกันไว้ตามสัญญา แต่สัญญาประกันภัยใน
การรับขนนั้นสมควรเป็นพิเศษ ต่างหาก ออกไป จาก สัญญา ประกันภัย
ธรรมดา กล่าวคือผู้รับประกันภัยจะต้องรับผิดชอบความเสียหายอัน
เกิดขึ้นแก่ของที่ขนส่งไม่ว่าจะเกิดขึ้นด้วยภัยชะนิตใด ๆ เช่น อัคคีภัยหรือ
ภัยอื่นเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ หรือภัยอื่นเกิดจากการดักชะโมย เท้าน
เป็นต้น ดังมาตรา ๘๘๓ บัญญัติว่า “อันสัญญาประกันภัยใน
การรับขนนั้น ย่อมคุ้มครองถึงความวินาศภัยทุกอย่าง ซึ่งอาจเกิด
แก่ของที่ขนส่งในระหว่างเวลาตั้งแต่ผู้ขนส่งได้รับของไป จน
ได้ส่ง มอบของนั้น แก่ผู้รับตราส่ง และจำนวนค่าสินไหมทด
แทนนั้น ย่อมกำหนดตามทขของขงขนส่งนั้นจะได้ มีราคา
เมื่อถึงตำบลอันกำหนดให้ส่ง”

การคำนวณค่าสินไหมทดแทน:— การคำนวณค่าสินไหม
ทดแทนนั้น ตามหลักประกันวินาศภัยธรรมดา (มาตรา ๘๘๗) ให้

ตราความเสียหายที่แต่ละในเวลาซึ่งเหตุวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้น ส่วนการ
ประกันภัยในการรับขนนั้น จำนวนค่าเงินใหม่ทดแทนย่อมกำหนดตามที่
ของนั้นจะมราคาเมื่อไปถึงที่หมาย เพราะฉะนั้นจึงเป็นที่เข้าใจว่า ราคา
ในที่นั้นย่อมรวมถึงผลกำไรที่ผู้รับตราส่งจะพึงได้ รวม เนื่อง จาก การขาย
ของนั้นด้วย

แต่อย่างไรก็ดีควรจำไว้ว่า การที่ผู้เอาประกันภัยจะคิดเอาผล
กำไรเป็นค่าเงินใหม่ทดแทนได้ ดังกล่าวมานั้น ต้องเป็นกรณีที่ผู้เอา
ประกันภัยของนั้นได้ ก้อนเริ่มการขนส่ง ถ้าหากเป็นกรณีที่ผู้เอาประกัน
ภัยของนั้น เมื่ออยู่ในระหว่างส่งเดินทางไปแล้ว ถ้าไรอันจะพึงได้
เมื่อเวลาส่งมอบของนั้นตามธรรมดาจะคิดรวมเข้าด้วยไม่ได้ เว้นแต่
จะได้มีข้อตกลงกันไว้ว่าให้รวมเข้าด้วย (มาตรา ๘๘๕)

การเอาประกันภัยของทั้งขนส่ง เมื่ออยู่ในระหว่างส่งเดินทาง
ไปนั้น ตามมาตรา ๘๘๕ ให้คิดมูลค่าประกันภัย (ส่วนใดเสีย) ในของ
นั้นคง นอก ราคาของทั้งสิ่งตามที่เบ้นอยู่ ณสถานที่แต่ละในเวลาที่ผู้ขน
ส่งได้รับของ บวกด้วยค่าระวาง กับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เนื่องในการส่ง
ของไปนั้น

เมื่อการขนส่งต้องหยุดลง:— เนื่องจากภัย
ประกันภัยในการรับขนนั้นย่อมคุ้มครองภัยซึ่งอาจเกิดขึ้นแก่ของทั้งขนส่งตั้ง
แต่เวลาที่ผู้ขนส่งได้รับของนั้นไป จนกว่าของนั้นจะได้ไปถึงยังจุดที่หมาย
เพราะฉะนั้นแม้ว่าการขนส่งนั้นจะต้องหยุดลงชั่วคราว หรือจะต้อง
เปลี่ยนทาง หรือ เปลี่ยนวิธีขนส่ง อย่าง หนึ่งอย่างใด โดยเหตุจำเป็นใน
ระหว่างส่งเดินทางก็ดี เหตุเหตุอันยอมไม่ถือว่าเป็นช่องทางที่จะทำให้ผู้รับ

กฎหมายลักษณะประกันภัย

ประกันภัยของสิ่งภัยมากชั้น เพราะฉะนั้นสัญญาหมั้นยอมคงเป็นอัน
สมบูรณ์อยู่ เว้นแต่จะได้ระบุไว้ในสัญญาเป็นอย่างอื่น (มาตรา ๘๘๕)

แบบ:— กรมธรรม์ประกันภัยในการรับขนนั้น จะต้องม
รายการตั้งระบุไว้ในมาตรา ๘๖๗ แต่นอกจากนี้ ตามมาตรา ๘๖๖
บัญญัติว่าจะต้องมีรายการเพิ่มชั้นอีกคือ

- (๑) ระบุทางและวิธีขนส่ง
- (๒) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้ขนส่ง
- (๓) สถานที่ซึ่งกำหนดให้รับ และส่งมอบของ
- (๔) กำหนดระยะเวลาขนส่งตามแต่มี

หมวด ๗

ประกันภัยค้ำจุน

ความมุ่งหมาย:— ความมุ่งหมายแห่งการทำสัญญาประกัน
ภัยค้ำจุน ก็เพื่อจะป้องกันความเสียหายที่เอาประกันภัยอาจจะต้องรับ
ผิดต่อบุคคลภายนอก โดยให้ผู้รับประกันภัยเป็นผู้ใช้ค่าเสียหายนั้นแทน
เช่นในการที่เรารับรถไปตามถนน เราย่อมเสี่ยงภัยอยู่ทุกขณะในการที่
รถของเราอาจไปชนผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เราต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน
ในฐานะตะเมิดให้แก่เขา ฉะนั้นเพื่อป้องกันกรที่เรารออาจจะต้องรับผิดชอบ
ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้อื่นเช่นนี้ กฎหมายยอมให้เราเข้าทำสัญญา
ประกันภัย ค้ำจุนกับผู้รับประกันภัย เพื่อดำเนินการถ้าเกิด อุบัติภัย หรือ ภัยหนึ่ง

เกิดความเสียหายชนแก่ผู้อื่น เนื่องแต่การที่เรารับรถไปชนเขาเข้า ผู้
รับประกันภัย จะเป็นผู้ ออกใช้ ค่าเสียหายให้ในนามของเราเป็นจำนวน
เท่าอันเท่ากัน คงนเป็นต้น

วิเคราะห์ศัพท์:— มาตรา ๕๑๗ วรรคแรกบัญญัติว่า “อัน
ว่า ประกันภัยค่าจุนั้น คือสัญญาประกันภัย ซึ่งผู้รับ
ประกันภัยตกลงว่า จะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้อ
ประกันภัย เพื่อ ความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอื่นใด
หนึ่ง และซึ่งผู้อประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ”

เหตุที่ผู้อประกันภัยจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก:—

เหตุที่ผู้อประกันภัย จะต้องรับผิดชอบเพื่อ ความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่
บุคคลภายนอก นั้นอาจเนื่อง มาแต่การระเมิด ของผู้อประกันภัย ดังที่
กล่าวมาแล้วข้างต้น หรือเนื่องมาแต่ที่ ผู้อประกันภัยมีสัญญาภัย
บุคคลภายนอก เช่นแพทย์ที่ทำการรักษาคนไข้ อาจต้องรับผิดชอบใน
ความบกพร่อง หรือความประมาท เต็มใจของตน ซึ่ง เป็นเหตุให้คนไข้ ได้รับความ
อันตราย หรือเจ้าของโรงแรมหรือเจ้าของร้านอาหารอาจต้องรับผิด
เพื่อการเสียหายหรืออันตรายอันเกิดแก่ลูกค้าของตน หรือเนื่องจาก
เหตุที่กฎหมายบังคับไว้เฉพาะกรณี เช่นตามกฎหมายบางประเทศ
เจ้าของโรงงาน จะต้อง รับผิดชอบ ใช้ ค่าเสียหาย สำหรับอันตราย ที่เกิดขึ้นแก่
คนงานในขณะกระทำการตามหน้าที่ เหตุอันเป็นต้น ฉะนั้นในกรณีที่มี
ผู้อประกันภัยอาจต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกดังกล่าวมาแล้วนี้ ผู้

เขาประกันภัยจึงชอบที่จะทำสัญญาประกันภัยค่าจุน เพื่อตัดความรับผิดชอบ
 ขอบนั้น ให้ไปตกอยู่กับผู้รับประกันภัยได้ แต่อย่างไรก็ดี ในการทำ
 สัญญาประกันภัยค่าจุนดังกล่าวมาแล้ว ถ้ามีสัญญาว่า สัญญานั้น
 จะคุ้มครองไปถึงวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอก โดยเนื่องมาแต่ความ
 ทุจริต หรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัย
 ด้วยหรือไม่ หรือออกนัยหนึ่งจะนำเอาหลักในมาตรา ๘๗๘ วรรคแรก
 มาใช้ในเรื่องประกันภัยค่าจุนได้หรือไม่ ชอบเห็นว่า หลักใน
 มาตรา ๘๗๘ เป็นหลักทั่วไปสำหรับใช้ในเรื่องประกันวินาศภัย การ
 ประกันภัยค่าจุนก็รวมอยู่ในหมวดเดียวกันกับประกันวินาศภัย เพราะ
 ฉะนั้นเมื่อหลักในเรื่องประกันภัยค่าจุน มิได้กล่าวไว้เป็นอย่างอื่น โดยชัด
 แจ้งแล้ว ก็คงจะนำหลักในมาตรา ๘๗๘ วรรคแรกมาใช้บังคับใน
 สัญญาประกันภัยค่าจุนได้ด้วย

สิทธิและหน้าที่ของผู้ต้องเสียหาย:— ตามมาตรา ๘๗๘
 วรรคสองบัญญัติว่า “บุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่า
 สินไหมทดแทนตามที่ตนควรจะได้ขึ้นจากผู้รับประกันภัยโดย
 ตรง แต่ค่าสินไหมทดแทนเช่นว่านี้ หากอาจจะคิดเกินไปกว่า
 จำนวน อันผู้รับประกันภัย จะพึง ต้องใช้ ตาม สัญญา นั้นได้ไม่
 ใน คดี ระหว่าง บุคคล ผู้ต้อง เสียหาย กับ ผู้รับ ประกัน ภัย นั้น
 ท่าน ให้ ผู้ ต้อง เสียหาย เรียก ตัว ผู้ เอา ประกัน ภัย เข้า มา ใน
 คดีด้วย”

การที่บุคคลผู้เสียหาย มัดทอล พองบังคับ เอาแก่ผู้รับประกันภัย

โดยทรง^๕นั้น พอเทียบ^๖ได้กับหลักทั่วไปในมาตรา ๓๗๕ ซึ่งบัญญัติว่า
“ถ้า^๗คู่สัญญา ฝ่ายหนึ่งทำสัญญา ตกลงว่าจะชำระหนี้แก่ บุคคล
ภายนอก^๘ไซ้ ท่านว่าบุคคลภายนอกมีสิทธิจะเรียกชำระจาก
ลูกหนี้โดยตรงได้”

ในกรณีดังกล่าวมาในวรรคต้นนั้น สิทธิของบุคคล
ภายนอกย่อม เกิด^๙ขึ้น ตั้งแต่เวลาที่แสดงเจตนา แก่ลูกหนี้ว่า
จะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้น”

การที่บุคคลภายนอกมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจาก ผู้รับ
ประกันภัยนั้น ย่อมเป็นเหตุเข้าใจว่าเรียกได้เพียงแก่กรณี ผู้รับประกันภัย ตกลง
จะใช้คำมสัญญาประกันภัยเท่านั้น และในการนั้นบุคคลผู้ต้องเสียหาย
ย่อมมีหน้าที่ควมกันไปด้วย คือ ในการฟ้องร้องผู้รับประกันภัยนั้น
บุคคลผู้ต้องเสียหายต้องเรียกผู้เอาประกันภัยเข้ามาเป็นจำเลย รวมด้วย
เพื่อจากค่าสินไหมทดแทนอันผู้รับประกันภัยได้ใช้ ให้นั้นยังไม่พอ ก็
จะได้บังคับเอาส่วนที่ขาดจากผู้เอาประกันภัย โดยคำพิพากษาณะแบบเดียว
กัน ถ้าบุคคลผู้เสียหายไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน คือ ละเลยเสียไม่เรียก
ตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาเป็นจำเลยด้วยแล้ว ถ้าแม้ค่าสินไหมทดแทน
ที่ผู้รับประกันภัย ต้องใช้ ให้นั้น ยัง ขาด อยู่ ก็จะไปเรียกร้อง เอาจากผู้
เอาประกันภัยอีกไม่ได้ (มาตรา ๘๘๘)

มาตรา ๘๘๘ วรรคสุดท้ายบัญญัติว่า “อนึ่งผู้รับประกัน
ภัยนั้น แม้จะได้ส่งค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัย

หมวด ๘

ประกันชีวิต

ข้อความทั่วไป:— ได้กล่าวมาแล้วว่า สัญญาประกันชีวิต ไม่ใช่สัญญาทดแทนความเสียหาย โดยเหตุนี้ การใช้เงินตามสัญญาประกันชีวิตจึงมิได้มีลักษณะเป็นค่าสินไหมทดแทน และมีได้อาศัยความเสียหายเป็นเกณฑ์ จะเห็นได้คงตามมาตรา ๘๘๘ บัญญัติว่า “ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของบุคคลคนหนึ่ง”

รูปต่าง ๆ ของสัญญาประกันชีวิต:— สัญญาประกัน

ชีวิต ซึ่งการใช้เงินย่อมอาศัย ความทรงชีพ ของผู้เอาประกันภัย นั้น คคือ เนื่องจากผู้เอาประกันภัยตกลงที่จะส่งเบี้ยประกันภัยให้ในระหว่างอายุสัญญา ผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในเมื่อผู้เอาประกันภัยมอายุครบกำหนดเท่านั้น เช่นเมื่อผู้เอาประกันภัยม อายุครบ ๖๐ ปี เป็นต้น เพราะฉะนั้นในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้เอาประกันภัยตาย เสียก่อนตกนมอายุครบ ๖๐ ปี ผู้รับประกันภัยก็หาค่าของใช้เงินให้ตามสัญญาไม่ เบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยส่งไว้ก็คงเป็นอันสูญเปล่า สัญญาประกันชีวิตแบบนี้ สำหรับผู้ที่ไม่มหวังโยหรือความกังวลในครอบครัว ก็ได้ประโยชน์อยู่บ้าง เพราะผู้เอาประกันภัยส่งเบี้ยประกันภัยไปเพื่อหวังประโยชน์ที่จะได้เงินก้อนใหญ่ เมื่อตนมอายุครบตามที่ได้ทำสัญญากันไว้ แต่สำหรับคนที่มีครอบครัว วชพไม่สู้เป็นประโยชน์

เพราะถ้าผู้เอาประกันภัยตายลงเสียก่อนนั้นอายุครบตามสัญญา ครบ
ครวัของผู้อเอาประกันภัยจะไม่ได้รับประโยชน์อะไรเลย

สัญญาประกันชีวิตซึ่งการใช้เงินยืมอาจล้นความมรณของ
บุคคลคนหนึ่งนั้น คือสัญญาที่ผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้เงินจำนวน
หนึ่ง เมื่อผู้เอาประกันภัยตายลง เพื่อตอบแทนในการที่ผู้เอาประกัน
ภัยจะคงส่งเบี้ยประกันภัยให้ในระหว่างที่ตนมีชีวิตอยู่ ในกรณีบุคคล
เอาประกันชีวิตตนเอง การใช้เงินยืมที่ตนจะใช้ให้แก่บุคคลภายนอก
นอก (ผู้รับประโยชน์) แต่ตามสัญญาประกันชีวิตที่ตนทำขึ้นในชื่อของ
ผู้อื่น การใช้เงินจึงจะเป็นอันใช้ได้แก่ผู้เอาประกันภัย การทำสัญญา
ประกันชีวิต ตนเองตั้งหากแต่มาแต่ มีผลได้เสียคล้ายกับสัญญา
ประกันชีวิตที่ตนทำมาในชื่อแรก ก็บุคคลอื่นเป็นฝ่ายได้ประโยชน์
ส่วนตัวผู้เอาประกันภัยเองหาเป็นผู้ได้รับประโยชน์อะไรไม่ เพราะ
การจ่ายเงินนั้น จะจ่ายก็ต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยตายไปแล้ว

ด้วยเหตุนี้สัญญาประกันชีวิตใน ๒ วรรคที่กล่าวมาแต่ จึงไม่
เป็นทนายกันนัก บุคคลโดยมากนิยมการประกันชีวิตซึ่งรวมเอาวรร
ทั้ง ๒ วรรคที่กล่าวแต่เข้าด้วยกัน คือว่า ผู้รับประกันภัยสัญญาจะจ่าย
เงินให้แก่ผู้เอาประกันภัย เมื่อผู้เอาประกันภัยได้ส่งเบี้ยประกันภัยมา
ครบถ้วนเท่านั้น แต่ถ้าหากผู้เอาประกันภัยตายเสียก่อน ผู้รับ
ประกันภัยก็จะจ่ายเงินให้แก่ผู้รับประโยชน์ ตามจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้
การประกันชีวิตในวรรคหลังนี้ได้ประโยชน์แก่ผู้เอาประกันภัย คือ ถ้า

คนตายเสียในระหว่างอายุสัญญา ครอบครองของคนก็จะได้รับเงิน
 จากผู้รับประกันภัย ถ้าหากคนไม่ตายแต่เมื่อคนตั้งเบี้ยประกันภัยมาจน
 ครบอายุสัญญา คนก็จะได้รับเงินจำนวนหนึ่งจากผู้รับประกันภัย (ตาม
 ขรรมดาไม่ยิ่งหย่อนกว่าเบี้ยประกันภัยที่ส่งไปแล้ว) ซึ่งเท่ากับเงินขอ
 บัญชีประกันภัยที่อาจเกิดขึ้นแก่ชีวิตของคน และทั้งเป็นวิธีออมทรัพย์
 ไปด้วยในตัว กรมธรรม์ประกันชีวิตชนิดนี้เรียกว่า Endowment
 policy

จำนวนเงินอันจะพึงใช้หนี้ ตามมาตรา ๘๘๐ จะชำระเป็น
 จำนวนเดียวหรือเป็นเงินรายบักได้ สุดแต่จะตกลงกันในระหว่างสัญญา
 สัญญา แต่ต่างกันตามขรรมดาแล้ว เงินที่ผู้รับประกันภัยจะชำระนั้นมัก
 เป็นเงินจำนวนเดียว เว้นแต่ในสัญญาประกันชีวิตซึ่งการใช้เงินอาศัย
 ความทรงชีพของผู้เอาประกันภัย สัญญาจึงมักจะกำหนดกันเป็น
 เงินรายปี

การโอนประโยชน์แห่งสัญญาประกันชีวิต:— การที่
 ผู้เอาประกันภัยเขาทำสัญญานั้น ก็โดยหวังประโยชน์ที่อาจจะได้จาก
 สัญญานั้น เพราะฉะนั้นหากันตามขรรมดาแล้ว ก็ไม่มีอะไรที่จะ
 ห้ามไม่ให้ผู้เอาประกันภัย โอนประโยชน์แห่งสัญญานั้น ให้แก่คนอื่น
 และถึงแม้ว่าสัญญานั้น ผู้เอาประกันภัย จะได้ทำขึ้นเพื่อหวังให้เป็น
 ประโยชน์แก่บุคคลอื่นในชั้นแรก เช่นบิดาทำสัญญาประกันชีวิต
 ตนเอง โดยระบุชื่อบุตรให้เป็นผู้รับประโยชน์ ก็ไม่มีอะไรที่จะ
 ห้ามไม่ให้บิดาเปลี่ยนใจในภายหลังที่จะ โอนประโยชน์แห่งสัญญานั้น ให้แก่

ผู้ยื่นได้ เพราะว่าเหตุที่จะทำ ให้ผู้เอาประกันภัยเกิดเปลี่ยนใจนั้น
 ย่อมมีขึ้นได้เสมอ เช่นการล้มรถ การมั่วบุตรของผู้เอาประกันภัย การ
 ตายและการเนรคุณของผู้รับประโยชน์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี ถ้าผู้
 เอาประกันภัยได้ส่งมอบ กรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์ไป
 แล้ว และผู้รับประโยชน์ได้บอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้รับประกัน
 ภัยแล้วว่า ตนจำนงจะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญาอันแล้วเช่นนี้ ตาม
 มาตรา ๘๘๓ ผู้เอาประกันภัยจะโอนประโยชน์แห่งสัญญานั้นไปไม่ได้
 ทงปกครองเพื่อจะได้เป็นไปในหลักเดียวกับมาตรา ๓๗๕ ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว
 ในหน้า ๖๗ นี้เอง

กรมธรรม์ประกันภัย นั้น อาจทำ เป็นรูปให้ ใช้เงิน ตามเขา ตั้ง
 (payable to order) ทำนองเดียวกับตั๋วเงินก็ได้ ฉะนั้นถ้ากรมธรรม์
 ประกันภัยได้บอกให้ในรูปนี้แล้ว ตามมาตรา ๘๘๓ บัญญัติว่า "ท่าน
 ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐๘ มาใช้บังคับ" กล่าวคือ การโอน
 กรมธรรม์ประกันภัยของตนจะต้องมีการส่งตักทอดังและสั่งมอบ กรม
 ธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้รับ โอน ในทำนองเดียวกับ การโอนตั๋วเงิน แต่
 ผู้โอนหรือผู้รับ โอนหากำต้องบอกกล่าวไปยังผู้รับประกันภัยไม่

ผู้รับประกันภัยบอกกล่าวสัญญา:— มาตรา ๘๘๒ บัญญัติว่า
 "ในกรณีบอกกล่าวสัญญาตามความในมาตรา ๘๖๕ ผู้รับ
 ประกันภัย ต้องคืนค่าได้ก่อนกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอา
 ประกันภัย หรือทายาทของผู้นั้น"

มาตรา ๕๗ เป็นบทยกเว้นจากหลักทั่วไป เพราะตามหลักทั่วไป
 นั้น การบอกต่างสัญญาภาค หรือการบอกต่างโมฆะกรรมภาค
 จะต้องมีผู้เป็นคู่กรณียกย้ายหนึ่งใดกดยกหนึ่งฐานะเดิม (มาตรา ๕๗๓,
 ๕๗๔) เพราะฉะนั้นถ้าตามหลักทั่วไป ถ้าผู้เอาประกันภัยบอกต่าง
 สัญญา ผู้รับประกันภัยจะต้องคืนเบี้ยประกันภัยให้ทั้งหมดดังเช่น
 ในเรื่องประกันวินาศภัย แต่โดยเหตุที่ในสัญญาประกันชีวิตนั้น เบี้ย
 ประกันภัย ตาม ขรรพคาย่อมส่ง มาก และส่ง นาน กว่าใน เรื่อง สัญญา
 ประกันวินาศภัย ถ้าจะบังคับให้ ผู้รับประกันภัยคืนเบี้ยประกันภัย
 ทั้งหมดแล้ว ก็จะไม่เป็นการยุติธรรมแก่ผู้รับประกันภัยที่จะไม่ได้
 รับอะไรเป็นเครื่องตอบแทน ใน การที่เขาคงรับเบี้ยประกันภัยมานั้น เพราะ
 ฉะนั้นการบอกต่างสัญญาประกันชีวิต โดยอาศัยเหตุตามมาตรา ๕๖๕
 ตามกฎหมายจึง ให้ ผู้รับประกันภัยคืนแต่ค่าได้ถอนกรมขรรพประกันภัย
 เท่านั้น ซึ่งตามขรรพคาย่อมน้อยกว่าเบี้ยประกันภัยที่ส่งไปแล้ว.

การแปลงอายุตลาดเคลื่อน:- ในสัญญาประกันชีวิตนั้น
 อายุของบุคคลที่เอาประกันภัยไว้ย่อมเป็นหลักสำคัญในการคำนวณเบี้ย
 ประกันภัย เพราะฉะนั้นถ้าได้มีการแปลงอายุของบุคคล ที่กล่าวแต่
 ตลาดเคลื่อนไม่ถูกต้อง เป็นเหตุให้ ผู้รับประกันภัยกว่าหนดจำนวน
 เบี้ยประกันภัยไว้ต่ำไซ้ มาตรา ๕๗๓ บัญญัติว่า "ให้ลดจำนวน
 เงินอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องให้ลงตามส่วน แต่ถ้า
 ผู้รับประกันภัยพิสูจน์ได้ว่า ในขณะที่ทำสัญญานั้น อายุ

ที่ถูกต้องแท้จริงอยู่นอกจำกัดอัตรา ทางคำ ปกติของเขา แล้ว
สัญญาอันเป็นโมฆะ”

ควรสังเกตว่า ถ้าผู้รับประกันชีวิตบอกต่างสัญญาเพราะเหตุ
ที่อายุอยู่นอกจำกัดอัตราตามทางคำปกติตามมาตรา ๑๑๓ น. แต่ผู้
รับประกันชีวิตจะต้องคนเขียนประกันภัยให้ทั้งหมด จะนำเอามาตรา
๑๑๒ มาใช้บังคับไม่ได้ เพราะมาตรา ๑๑๒ กต่างเพราะแต่การบอก
ต่างสัญญาตามความในมาตรา ๑๑๕ เท่านั้น

อีกประการหนึ่งควรสังเกตว่า การแสดงอายุคาดเดาซึ่ง
จะเป็นเหตุให้ตัดจำนวนเงินของผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้ตาม
ตามความในมาตรา ๑๑๓ นั้น ต้องเป็นการกระทำโดยไม่ได้ตั้งใจ
มีนัยนกรณเข้ามาตรามาตรา ๑๑๕ ที่ได้กล่าวมาแล้ว

ผู้เอาประกันภัยบอกเลิกสัญญา:— มาตรา ๑๑๔ บัญญัติ
ว่า “ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะบอกเลิกสัญญาประกันภัยเสีย
ในเวลาใด ๆ ก็ได้ด้วยการงดไม่ส่งเบี้ยประกันภัยต่อไป ถ้า
และได้ส่งเบี้ยประกันภัยมาแล้วอย่างน้อยสามปีไซ้ ท่านว่า
ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกัน
ภัย หรือรับกรมธรรม์ ไซ้เงินสำเร็จจากผู้รับประกันภัย”

การที่กฎหมายยอมให้ผู้เอาประกันภัยบอกเลิกสัญญา แล้วมี
อำนาจได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย หรือรับกรมธรรม์
ไซ้เงินสำเร็จจากผู้รับประกันภัยนั้น มักเป็นเรื่องสัญญาประกันภัย

ชนิดที่เรียกกันว่า Endowment Policy ดังที่ได้อธิบายมาแล้ว และ
 เหตุที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้เนื่องมาจากผลในทางปฏิบัติ ดังคือ
 ไปนี้ คือ ในการประกันชีวิตหรือประกันความตายของบุคคลหนึ่ง ย่อม
 ตีกันว่า ถ้าหวั่นคนที่มีอายุสูงนั้นผู้รับประกันภัยต้องเสียภัยมากกว่า
 คนที่มีอายุน้อย เพราะฉะนั้นเบี้ยประกันภัยสำหรับคนที่มีอายุสูง จึงต้อง
 ค่าอันสูงกว่่าคนที่มีอายุน้อย ในการที่บุคคลประกันชีวิตของตน
 มีกำหนดระยะเวลาตั้ง ๑๐ ปีหรือ ๒๐ ปี เบี้ยประกันภัยในตอนหลัง ๆ
 ก็จำเป็นต้องค่าอันสูงกว่่าเมื่อแรก แต่การตั้งเบี้ยประกันภัยสูง
 จนทุกทอนนั้น ย่อมเป็นภาระแก่ผู้เอาประกันภัย เพราะฉะนั้นตามวิธี
 ปฏิบัติผู้รับประกันภัยจึงคิดค่าอันเบี้ยประกันภัย ที่ผู้เอาประกันภัยจะ
 ต้องส่งภายในกำหนดระยะเวลาของการประกันภัย รวมเข้าด้วยกัน ทั้ง
 หยอดได้จำนวนเท่าใด แล้วหารด้วยจำนวนปีที่จะต้องส่ง ซึ่งคงได้เลข
 ต่ำกว่าจำนวนหนึ่ง เป็นจำนวนที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องตั้งเบี้ยประกันภัย
 เป็นรายปีไป ฉะนั้นผู้เอาประกันภัยจะไม่รู้สึกเป็นภาระหนัก เพราะ
 ไม่ต้องเพิ่มจำนวนเบี้ยประกันภัยที่จะต้องส่งในภายหลัง แต่ความจริง
 ในตอนแรกผู้เอาประกันภัยย่อมตั้ง เบี้ยประกัน สูง กว่าที่ตนควรจะต้อง
 ฉะนั้นถ้าผู้เอาประกันภัยบอกเลิกสัญญา นอกจากจะต้องสูญเบี้ย
 ประกันภัยแล้ว ยังจะขาดทุน สำหรับเงิน ที่ตนต้องส่งมากกว่า ที่ควรจะต้อง
 หนักด้วย ด้วยเหตุนี้กฎหมายจึงบัญญัติว่าถ้าผู้เอาประกันภัยบอกเลิก
 สัญญาภายหลังที่ได้ตั้งเบี้ยประกันภัยมาแล้ว ๓ ปี ผู้เอาประกันภัยชอบ
 ที่จะได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัยจากผู้รับประกันภัย เงิน

ค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัยนั้น ตามธรรมเนียมผู้รับประกันภัย ก็คำนวณให้ โดยถือเอาจำนวนเงินที่ผู้เอาประกันภัยส่งมากกว่าที่ควรจะได้รับเป็นเกณฑ์ และในกรมธรรม์ประกันภัยโดยมาก ผู้รับประกันภัยมักจะกำหนดราคาเวนคืนไว้ในตราตราข้างท้าย กรมธรรม์ประกันภัยนั้นเอง การที่ผู้เอาประกันภัยบอกเลิกสัญญาภายหลัง สามีคงกล่าวมาแต่จนพ ภายผู้เอาประกันภัยจะไม่รับเอาเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย แต่จะเลิกเอากรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จ (Paid up Policy) ก็ได้ กรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จนี้ ก็คือผู้เอาประกันภัยไม่ต้องส่งเบี้ยประกันภัยต่อไป แต่ถ้าตายลงภายในกำหนดอายุของสัญญาที่ตกลงกันไว้แล้ว ผู้รับประกันภัยก็จะใช้เงินให้ แต่ก็เป็นธรรมดาอยู่เองเมื่อเบี้ยประกันภัยมิได้ส่งเต็มตามจำนวนแห่งสัญญา จำนวนเงินที่ผู้รับประกันภัยจะใช้ ให้ก็คงลดลงตามส่วน โดยคิดคำนวณ จากการที่ผู้เอาประกันภัยได้ส่งเบี้ยประกันภัยมาแต่จนพเป็นจำนวนเท่าใดเป็นเหตุ

เมื่อผู้เอาประกันภัยเลิกเอากรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จเช่นนี้ ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้ตายลงเมื่อครบอายุสัญญา ก็เป็นอันหมดสิทธิ์ที่จะเรียกร้องจำนวนเงินใด ๆ จากผู้รับประกันภัยอีก

อรรถวินยาศกกรม:- มาตรา ๘๘๕ บัญญัติว่า "เมื่อใดจะ ต้องใช้ จำนวน เงินในเหตุ มรณะ ของ บุคคล คนหนึ่ง คนใด ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้เงินนั้นในเมื่อ มรณะภัยอันนั้นเกิดขึ้น เว้นแต่

- (๑) บุคคลผู้นั้น ได้ กระทำ อรรถวินยาศก ด้วยใจสมัคร ภายในปีหนึ่งนับแต่วันทำสัญญา หรือ

(๒) บุคคลผู้หนึ่งถูกผู้รับประกันภัยฆ่าตายโดยเจตนา
ในกรณี ๒ นี้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้เงินค่า
ไถ่ถอนกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือให้แก่ทายาท
ของผู้หนึ่ง

ตามกฎหมายบางประเทศเช่นประเทศอังกฤษ เป็นต้น การฆ่า
ตัวตายในขณะที่มีชีวิตเป็นปกติคนยอมเป็นความผิดอย่างหนึ่ง เพราะ
ฉะนั้นเขาประกันชีวิตตนเอง กระทำการฆ่าตัวตายในระหว่างที่มี
ชีวิตเป็นปกติ ทายาทหรือผู้จัดการทรัพย์สินมรดกของผู้นั้นจึงไม่สามารถ
ที่จะถือเอาประกันภัยแห่งสัญญาประกันชีวิตนั้นได้ แต่ตามเขาประกันชีวิต
ฆ่าตัวตายในขณะที่มีชีวิตไม่เป็นปกติ ก็ไม่เขาอยู่ในหลัก ทายาทหรือ
ผู้จัดการทรัพย์สินมรดกยอมมรดกที่ ทายาทหรือผู้จัดการทรัพย์สินมรดก
ชีวิตนั้นได้ เว้นไว้แต่ในข้อสัญญาจะใดก็ตามไว้เป็นอย่างอื่น แต่ตาม
กฎหมายของเราดูเหมือนจะไม่ถือว่าการฆ่าตัวตายในขณะที่มีชีวิตเป็นปกติ
หรือไม่ปกติคนเป็นข้อสำคัญนัก คราวใดที่บุคคลที่มีชีวิตเป็นปกติ
แห่งสัญญากระทำผิดความผิดกรรมด้วยใจสมัคร หรือถูกผู้รับประกัน
ประกันภัยฆ่าตายโดยเจตนาภายใน ๓ ปีนับแต่วันทำสัญญาแล้ว ผู้รับประกัน
ประกันภัยก็หาต้องใช้เงินไม่.

การที่ผู้รับประกันภัย ไม่ต้องใช้เงินในเมื่อ บุคคล ซึ่งมีชีวิตเป็น
ปกติแห่ง สัญญาได้ถูกผู้รับประกันภัยฆ่าตาย โดยเจตนา นั้น ย่อมเป็นที่
รับรองกันโดยทั่วไป เพราะถ้าจะยอมให้ผู้รับประกันภัยถือเอาประกัน
ภัยจากการกระทำผิดความผิดอย่างร้ายแรงของตนได้แล้ว ก็ย่อมจะ
เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่ใน
กรณีเช่นนี้ ผู้รับประกันภัย จะต้องใช้เงินค่าไถ่ถอน กรมธรรม์ประกันภัย

ให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือทายาทของเขาตามความในวรรคสุดท้าย แห่ง
มาตรา ๘๘๕ น.

การที่กฎหมายให้ผู้รับประกันภัยใช้ค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ ประ
กันภัยแก่ผู้เอาประกันภัยหรือทายาทของเขาดังกล่าวมาแล้วนั้น คงจะมุ่ง
ไปในกรณีที่เขาประกันภัยได้เอาประกันชีวิตของตนเองโดยระบบข้ออื่น
ให้เป็นผู้รับประโยชน์ เช่น ก. ทำสัญญาประกันชีวิตตนเองโดยระบบข้อ
จ. ให้เป็นผู้รับประโยชน์ ถ้า ข. ฆ่า ก. คาย โดยเจตนา ผู้รับประกันภัย
ก็จะต้องใช้ค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ทายาทของ ก. หรืออาจ
มุ่งไปในกรณีที่เขาประกันภัยเอาประกันชีวิตผู้อื่นแต่ละระบบข้อผู้รับประ
โยชน์ไว้ โดยตนเองมิได้เป็นผู้รับประโยชน์ เช่น ก. ประกันชีวิต ข. ตก
หนใจ โดยระบบข้อ ค. ให้เป็นผู้รับประโยชน์ ถ้า ค. ฆ่า ข. คาย ผู้รับประ
กันภัย ก็จะต้องใช้ค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ ก. ดังนเช่นนี้

ส่วนในกรณีที่เขาประกันภัยได้เอาประกันชีวิตของผู้อื่น โดย
ตนเองเป็นผู้รับประโยชน์ด้วยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยฆ่า
คายโดยเจตนา อาจมีปัญหาค่าผู้รับประกันภัยจะต้องใช้เงินค่าไถ่ถอน
กรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้ใดบ้างหรือไม่ จึงขอถึงแม้กฎหมายจะ
บัญญัติว่าผู้รับประกันภัยจะต้องใช้ค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่
ผู้เอาประกันภัยก็ดี แต่เมื่อผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประโยชน์เป็นคน ๆ
เดียวกัน และเป็นผู้ฆ่าเขาตายด้วยแล้ว ย่อมจะเห็นได้ว่ากฎหมายคง
ไม่ประสงค์จะบังคับให้ผู้รับประกันภัยต้องจ่ายเงินค่าไถ่ถอน กรมธรรม์
ประกันภัยให้อีก เพราะถ้าจะบังคับให้ก็จะเป็นการผ่านค้ำต่อหลัก กฎหมาย
และขัดกับเหตุผลด้วยประการทั้งปวง ส่วนทายาทของผู้เอาประกันภัย ก็
คงจะมาเรียกร้อง เอาเงิน ค่าไถ่ถอน กรมธรรม์ประกันภัยไม่ได้เงินเดียว

กัน เพราะเมื่อผู้เอาประกันภัยเองก็เรียกร้องไม่ได้แล้ว ทายาทจะมา
เรียกร้องได้อย่างไร.

การไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลภายนอก:— เป็นที่ทราบกันอยู่

แต่ที่ว่า ในสัญญาประกันวินาศภัย ถ้าวินาศภัยนั้นเกิดขึ้นเพราะ

การกระทำของบุคคลภายนอก ผู้รับประกันภัยชำระค่าสินไหมทดแทน

ให้แก่ผู้เอาประกันภัยไปแล้วเพียงใด ย่อมเจ้ารับช่วงสิทธิ์ของผู้เอา

ประกันภัยอันมีต่อบุคคลภายนอกเพียงนั้น (มาตรา ๘๘๐) แต่ใน

สัญญาประกันชีวิตความเป็นดั่งนั้นไม่ เพราะสัญญาประกันชีวิตไม่ใช่

สัญญาทดแทนความเสียหาย เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่า มรณะภัยจะเกิด

ขึ้นเพราะความผิดของบุคคลภายนอก ผู้รับประกันภัยก็เรียกค่าสินไหม

ทดแทนจากบุคคลภายนอกนั้นหาได้ไม่ ดังมาตรา ๘๘๖ บัญญัติว่า

“ถ้ามรณะภัยเกิดขึ้นเพราะความผิดของบุคคลภายนอก ผู้

รับประกันภัยหาอาจจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนจากบุคคล

ภายนอกนั้นได้ไม่ แต่สิทธิของฝ่ายทายาทแห่งผู้มรณะ

ในอันจะได้ค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกนั้น หาสูญ

สิ้นไปด้วยไม่ แม้ทั้งจำนวนเงินอันจะพึงใช้ตามสัญญาประกัน

ชีวิตนั้นจะหวนกลับมาได้แก่ตนด้วย” ทั้งนี้จึงเป็นข้อแตกต่าง

กันอีกประการหนึ่งในระหว่าง สัญญาประกันวินาศภัย กับสัญญาประกัน

ชีวิต

ชีวิต

กฎหมายลักษณะประกันภัย

กองมฤตกของผู้เอาประกันภัย:— มาตรา ๘๘๘ บัญญัติว่า “ถ้าผู้เอาประกันภัยได้เอาประกันภัยไว้ โดยกำหนดว่า เมื่อตนถึงซึ่งความมรณะ ให้ใช้เงินแก่ทายาททั้งหลายของตนโดยมิได้เจาะจงระบุชื่อผู้หนึ่งผู้ใดไว้ไซ้ จำนวนเงินอันจะพึงใช้หนี้ ท่านให้พึงเอาเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมฤตกของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเจ้าหนี้จะเอาใช้หนี้ได้

ถ้าได้เอาประกันภัยไว้ โดยกำหนดว่า ให้ใช้เงินแก่บุคคลใดคนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ท่านว่าเฉพาะแต่จำนวนเงินเขยประกันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ส่งไปแล้วเท่านั้น จักเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมฤตกของผู้เอาประกันภัย อันเจ้าหนี้จะเอาใช้หนี้ได้”

สัญญาประกันชีวิต โดยมาก ผู้เอาประกันชีวิตมักจะระบุชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ โดยเฉพาะเจาะจง การที่ไม่ระบุชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ โดยเฉพาะเจาะจงนั้น ย่อมมีผลตามมาตราข้างบนนี้ คือ เงินจำนวนที่ผู้รับประกันภัยจะพึงใช้หนี้ แม้จะเป็นอนญาตเมื่อผู้เอาประกันภัยตายไปแล้ว ก็ยอมถือเอาเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งของกองมฤตกของผู้เอาประกันภัยด้วย

แต่ถ้าผู้เอาประกันภัยได้กำหนดไว้ให้ใช้เงินแก่ผู้ใดคนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงแล้ว เฉพาะเขยประกันภัยที่ส่งไปแล้วเท่านั้นจึงเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมฤตก ซึ่งเจ้าหนี้จะเอาใช้หนี้ได้ เหตุที่กฎหมายบัญญัติเช่นนั้น บางทีจะถือเหตุที่ว่า ททรัพย์ต้นทงหลาย

ของตุกหนยอมเป็นการประกันการชำระหนี้ของเจ้าหนี้เงินซึ่ง การท
 ผู้เอาประกันภัยส่งเบี้ยประกันภัยไปในระหว่างที่ตนมีชีวิตอยู่นั้น อาจ
 เป็นการกระทบกระเทือนต่อกองทรัพย์ส่วนตัวของตนได้ เพราะฉะนั้นสำหรับ
 เบี้ยประกันภัยนั้นเจ้าหนี้จึงตกลงตามไปเพื่อเอาชำระหนี้ไปเมื่อผู้รับประกัน
 ภัยจะต้องจ่ายให้ แต่อย่างไรก็ตามบางคนเห็นว่า หักชดเชยไม่ได้
 จะเป็นการขัดต่อธรรมเนียม เพราะการที่ตุกหนชำระเบี้ยประกันภัยไป
 นั้น ถ้าจะเทียบกับการที่ตุกหนจำหน่ายเงิน หรือยกทรัพย์ส่วน
 หนึ่งไปอย่างหนึ่งให้แก่ผู้ใดไปในขณะที่ฐานะแห่งกองทรัพย์ส่วนตัวของตน
 ยังดีอยู่นั้น ก็คงจะไม่ได้ผิดอะไรกันนัก แต่เหตุใดการชำระเบี้ย
 ประกันภัยไปนั้นจึงได้รัับความคุ้มครองน้อยกว่า

จบคำสอนลักษณะประกันภัย

พิมพ์ที่โรงพิมพ์สถานพาณิชย์ ถนนสีลม พระนคร
ถนน. ๒๓๗ หน้า ๕ พิมพ์โดย
วันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๒